

Akce PŘEKLADATEL – případ tajného spolupracovníka MALÍNSKÉHO

Jedna z forem spolupráce KGB a StB – pronikání do ruské emigrantské organizace NTS

► Jan Kalous

Tento příspěvek¹ představuje první část sondy zaměřené na společné aktivity KGB a československé Státní bezpečnosti (StB) při pronikání do ruské emigrantské organizace NTS.² I když se dále zaměříme hlavně na období 70. a 80. let dvacátého století,

1 Příspěvek autor koncipoval na základě archivního výzkumu, především materiálů zachovaných ve fondech Archivu bezpečnostních složek (dále ABS). Jistě nevystihuje všechny atributy uvedené problematiky, nicméně to ani nebylo účelem; sám jej považuji za jistou formu pilotní sondy, která na dvou (v této 1. části jednoho) konkrétních osudech tajných spolupracovníků (TS) otevírá prostor pro poznání mechanismů a struktur moci. Text byl tedy zpracován na základě studia a analýzy dokumentů z činnosti StB: Vedle dochovaných agenturních spisů šlo i o plány činnosti a vyhodnocení plánů činnosti příslušných částí StB, o diplomové práce VŠ SNB apod. Použil jsem i některé z tiskovin NTS, které jsou v ČR k dispozici. Na toto téma jsem již publikoval dvě krátké studie: KALOUS, Jan: *Fašismus a komunismus v životě Anatola Vasiljeviče B.* In: *Transformace české a slovenské společnosti na prahu nového milénia a její úloha v současném globálním světě.* Aleš Čeněk, Dobrá Voda 2002, s. 100–105; KALOUS, Jan: *Spolupráce KGB a StB při pronikání do ruské emigrantské organizace NTS.* In: *Aktivity NKVD/KGB a její spolupráce s tajnými službami střední a východní Evropy 1945–1989, II.* Sborník k mezinárodní konferenci. ÚSTR, Praha 2009, s. 236–275.

Děkuji Miladě Kadlecové, Prokopu Tomkovi, Pavlu Žáčkovi a Radku Schovánkovi za cenné rady a doporučení při koncipování textu.

2 NTS – Nacionalno-trudovoj sojuz (Národní svaz práce; překládáno rovněž jako Národní dělnický svaz, Lidový svaz práce nebo Lidový pracovní svaz) – sociálně demokratické hnutí ruské emigrace. Organizace NTS vznikla roku 1930 v Bělehradě, záhy otevřela své pobočky v Praze a Paříži (tzn. ve významných centrech meziválečné ruské emigrace). Zakladatelem byla mladší generace ruské poříjnové emigrace a zástupci exilových studentských spolků. Cílem NTS bylo připravovat uvnitř SSSR „půdu“ pro vytvoření modelu klasické západní demokracie po předpokládaném zhroucení bolševického režimu. První ilegální buňky NTS v Sovětském svazu vznikly v roce 1943 a záhy se rozšířily po celé zemi (členy NTS byli rovněž komunisté). Sovětský režim členy tvrdě pronásledoval. Po přepadení SSSR Německem v červnu 1941 zaujalo vedení NTS vyčkávací stanovisko, které se postupně měnilo v despekt, mj. také vzhledem k Hitlerovým plánům vytvořit na Východě Lebensraum („životní prostor“) s neomezenými zdroji levné otrocké práce. NTS vyhlásilo heslo: „Rusko bez Němců a komunistů!“ Řada členů se zapojila do

nedovolím si zde tvrdit, že k podobným agenturním akcím a snahám o rozkrytí, proniknutí a ovlivňování či přímo narušování činnosti NTS na bázi spolupráce státně bezpečnostních a zpravodajských složek nedocházelo již v předcházejícím období.

Právě naopak. Je zřejmé, že aktivity proti exilovým centrům v demokratických státech tvořily jednu z priorit vzájemných jednání mezi československou StB a sovětskou KGB. Platí to od samého počátku vytváření nového bezpečnostního aparátu v ČR po skončení druhé světové války.³ Pro obě zúčastněné strany skýtala taková participace při pronikání do exilových struktur jisté výhody (např. možnost sladit společný postup a neohrozit si vlastní zpravodajská snažení, výměnu důležitých informací, vytváření účinných dezinformací apod.). Vzájemná koordinace aktivit tedy znamenala nejen výměnu informací o ruském protibolševickém exilu nebo o československé pounorové a posrpnové emigraci a jejich čelných představitelích, ale také snahu proniknout do organizací, zmapovat jejich struktury a činnosti a ovlivňovat je.⁴

Uvědomuji si proto, že hovořím-li v tomto případě o metodice práce komunistických bezpečnostních složek při „rozpracování“ tzv. ideologického nepřítel, ke kterému patřily organizace NTS či OUN⁵, pak v obecné rovině popisují mechanismus

---

protifašistického odboje (např. podle statistiky organizace byl každý pátý člen NTS popraven za činnost proti Říši). Po válce obnovovala NTS postupně svoji činnost. Vznikly dokonce regionální organizace NTS v zemích sovětského satelitního bloku. Činnost NTS pochopitelně nezůstávala stranou zájmu tajných služeb komunistických států, především KGB, která zaměření a činnost proti NTS koordinovala. Centrála NTS ve Frankfurtu nad Mohanem evidovala v roce 1991 přes devadesát buněk NTS v SSSR. V roce 1945 vzniklo nakladatelství POSEV; kromě stejnojmenného společenského dvouměsíčníku vydávalo literární čtvrtletník *Grani*.

Více o NTS viz např. BYSTROV, Vladimír: *Dialog v Praze. Rusko – Rusko*. In: *Reflex*, ročník II., č. 15, 9. 4. 1991, s. 26–27. Dále pak dílčí poznámky in: ANDREW, Christopher – MITROCHIN, Vasilij: *KGB – neznámé špionážní operace. Mitrochinův archiv*. Academia, Praha 2001; ANDREW, Christopher – MITROCHIN, Vasilij: *Operace KGB a studená válka. Mitrochinův archiv II*. Academia, Praha 2008. Heslo „NTS“ lze najít in: ROEWER, Helmut – SCHÄFER, Stefan – UHL, Matthias: *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*. Universum, Praha 2006, s. 306.

- 3 Viz např. KALOUS, Jan: *Štěpán Plaček. Život zpravodajského fanatika ve službách KSČ*. ÚSTR, Praha 2010, s. 72–76.
- 4 Některé konkrétní formy spolupráce StB a KGB zmiňuje např. Jiří Bašta ve své studii, která více rozkrývá podstatu činnosti a aktivit proti vnějšímu nepříteli, představenou na tak výlučném materiálu, jaký tvoří diplomové práce absolventů VŠ SNB. Viz BAŠTA, Jiří: *Kontrarozvědná činnost StB proti vnějšímu nepříteli v diplomových pracích absolventů VŠ SNB*. In: *Securitas imperii*, č. 9. ÚDV, Praha 2002, s. 201–209.
- 5 OUN – Organizace ukrajinských nacionalistů, založená ve 20. letech dvacátého století, která se posléze provázala s činností německých tajných služeb (např. abwehru). Nicméně Hitler byl k vyhlášení svobodné Ukrajiny velmi rezervovaný. Po porážkách německých armád na východní frontě se politika vůči OUN změnila – její členové byli Němci vyzbrojováni k boji proti SSSR. V letech 1944–1947 pak došlo k bojům právě mezi vojenským křídlem OUN (UPA – Ukrajinská povstalecká armáda; tzv. banderovci) a oddíly NKVD. Po druhé světové válce se sídlem hnutí stal Mnichov. Jeho představitel Štěpán Bandera byl v říjnu 1959 zavražděn agentem KGB. Viz ROEWER, Helmut – SCHÄFER, Stefan – UHL, Matthias: *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*, s. 333.

vlastní zpravodajské práce totalitních režimů, prováděných většinou na území západních demokratických států.

Při vzájemných kontaktech se přímo proti centrále nebo částem organizace NTS posléze spojily na československé straně správy Státní bezpečnosti, zabývající se vnitřním protivníkem (X. správa MV/později II. správa/), a I. správa MV (rozvědka) se sovětskou V. správou KGB (zabývající se také tzv. vnitřním nepřitelem, a dále rovněž ideologií a propagandou). Pokud bylo potřeba, pak do hry vstupovaly i další segmenty bezpečnostních aparátů (např. VI. správa MV – zpravodajská technika).

Během 70. a 80. let směřovalo příslušné 3. oddělení 4. odboru X. správy⁶ v kooperaci s V. správou KGB v obecné rovině v souvislosti s pronikáním do NTS k těmto cílům:

- zmapovat činnost organizace NTS jako celku;
- proniknout do jednotlivých poboček a do centrály NTS ve Frankfurtu nad Mohanem;
- sledovat a zjistit osobní údaje jednotlivých představitelů NTS, včetně jejich fotografií (sháněny ovšem byly i fotografie objektů NTS);
- ovlivňovat činnost NTS;
- zjišťovat odběratele publikací a tiskovin NTS v SSSR a v ostatních socialistických zemích;
- shánět informace pro vedení propagandistických kampaní proti NTS;
- vylákat některého z významných členů NTS do ČSSR a zde monitorovat jeho styky;
- prostřednictvím NTS získat informace o činnosti čs. emigrace (Tigrid, Pelikán), případně proniknout do Radia Svobodná Evropa.

V představených aktivitách rezonuje dlouhodobý potenciál StB a KGB na pronikání do cílů, na kterých existoval konstantní zájem obou účastníků. Dělo se tak na bázi vzájemné důvěry a solidarity. Například jen v roce 1985 nasadilo 3. oddělení 4. odboru X. správy pouze do problematiky NTS devět tajných spolupracovníků!

Z plánů práce a vyhodnocení plánů práce příslušné části X. správy se mi v daném časovém období (70. a 80. léta) podařilo dohledat a částečně i zdokumentovat celkem sedmáct akcí, které Státní bezpečnost za souhlasu a v součinnosti se sovětskou stranou průkazně „rozehrála“ proti NTS, a které měly ve větší či menší míře naplňovat zmíněné cíle. Šlo o tyto akce:

„Rozpracováním“ OUN se v tomto příspěvku nebudeme zabývat, čímž však nechci naznačit, že by šlo o zanedbanou oblast zpravodajského zájmu. Právě naopak – je evidentní, že i vůči ní byl zájem KGB a československé StB srovnatelný s aktivitami namířenými proti NTS. Totéž lze říci i o shodné metodice rozpracování. Příspěvek je zaměřen především na dvě akce proti NTS, nikoliv proti OUN.

6 Představu o činnosti X. správy SNB lze získat ze studie viz KOUTEK, Ondřej: *X. správa SNB – útvar Státní bezpečnosti určený pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli*. In: *Securitas imperii*, č. 14, ÚDV, Praha 2006, s. 354–410.

1) **Akce ARISTOTELES.** Cílem akce bylo vypracovat kontakt s centrálou NTS; tajný spolupracovník byl napojen na pobočku NTS v Paříži.

2) **Akce ATAMAN.** Cílem akce bylo proniknutí do centrály NTS a zmapování její struktury a činnosti.

3) **Akce BELGIE.** Cílem akce bylo tzv. podstavit tajného spolupracovníka centrále NTS.

4) **Akce BEN.** Cílem bylo rozpracovávat a shánět informace na člena vedení NTS Artěmova.

5) **Akce DÁŠA.** Cílem akce bylo rozpracovávat emisara (či emisary) NTS a případně ho vylákat do ČSSR.

6) **Akce DORTMUND.** Cílem akce bylo rozpracovávat centrálu NTS, případně vylákat emisara NTS do ČSSR.

7) **Akce EIFEL.** Cílem akce bylo rozpracovávat pobočku NTS ve Francii.

8) **Akce FRANKFURT.** Cílem akce bylo vytvořit možnost spojení na centrálu NTS, dále pak vylákání emisara NTS do ČSSR; (k uvedenému došlo nejméně dvakrát, spíše však vícekrát).

9) **Akce GYMNAZISTA.** Cílem akce bylo podstavit tajného spolupracovníka centrále NTS.

10) **Akce MÁJ.** Cílem akce bylo pátrání po pachateli rozesílání materiálů NTS v ČSSR.

11) **Akce OFFENBACH.** Cílem akce bylo navázat kontakt do zájmového prostředí z řad kulturních pracovníků v Moskvě; dále pak vytvoření předpokladů pro rozehrání agenturně operativní hry s protivníkem.

12) **Akce PAŘÍŽ.** Cílem akce bylo rozpracovat pobočku NTS v Paříži.

13) **Akce PŘEKLADATEL.** Cílem akce bylo proniknout do centrály NTS, získat zde informace o vedoucích představitelích NTS (Vladimír Poremský, Nikolaj Bevad).

14) **Akce RADA.** Cílem akce bylo získání podkladů pro vedení dezinformační kampaně proti NTS.

15) **Akce ROTTERDAM.** Cílem akce bylo vylákání a sledování styků emisara NTS v ČSSR.

16) **Akce SAŠA.** Cílem akce bylo vysazení tajného spolupracovníka do centrály NTS do SRN a „rozpracování“ členky NTS B. Lange.

17) **Akce VÁŇA.** Cílem akce bylo podstavení sovětského tajného spolupracovníka SPIRIDONOVA do centrály NTS.

Následující text je zaměřen na analýzu dvou velkých akcí Státní bezpečnosti (myšleno především rozsahem dochovaného archivního materiálu) proti NTS v průběhu 70. a 80. let dvacátého století. Z obou přitom jasně vyplývá způsob a míra participace KGB. První z nich je akce PŘEKLADATEL (předkládaná v tomto čísle sborníku ABS), druhou pak akce ATAMAN (chystaná v pokračování).

Tajný spolupracovník StB MALÍNSKÝ v akci PŘEKLADATEL

Michal Nikolajevič Okuněv se narodil 31. března 1919 v ruském městě Sumy. Jeho otec Nikolaj Okuněv byl profesorem byzantského umění, který po bolševické revoluci emigroval do Prahy a vyučoval tento obor na Univerzitě Karlově. Mladý Michal Okuněv zde v letech 1929–1938 studoval na anglickém reálném gymnáziu a poté na Vysoké škole pozemního stavitelství. Po uzavření českých vysokých škol přešel na průmyslovou školu stavební a následně pracoval jako dělník v Junkersových závodech v Praze. Po osvobození ČSR se vrátil ke studiu vysoké školy, konkrétně na Fakultě architektury a pozemního stavitelství. Po absolutoriu zde působil jako odborný asistent a současně se zaměřil na vědeckou aspiranturu.

V letech 1946–1947 byl Michal Okuněv aktivním členem Mezinárodního svazu studentstva (MSS), mimo jiné organizoval kongres MSS v Praze a Festival mládeže. Do prověrek v roce 1950 byl členem KSČ. Následovalo však jeho vyloučení; údajně neměl kladný poměr k SSSR, když například veřejně prohlásil, že SSSR je propadlístěm lidí, kteří většinou nesouhlasí s režimem. V té době byl již ženatý – jeho manželka byla akademickou sochařkou; v manželství se narodily dvě děti – syn Alexej a dcera Tatjana. Okuněv hovořil rusky, anglicky, německy a částečně francouzsky. V roce 1958 změnil zaměstnání, stal se výstavním referentem v Československé obchodní komoře (ČOK) v Praze.

V polovině padesátých let osudově „vstoupila“ do jeho relativně poklidného života československá Státní bezpečnost. Lze předpokládat, že podobně jako mnozí jiní, byl také Okuněv vytypován pro spolupráci na bázi ruských emigrantských organizací. Vždyť v nich působili lidé, které znal a kteří naopak znali také jeho.

Dne 29. května 1956 předložil referent 6. oddělení 3. odboru Krajské správy MV Praha nadporučík Karel Řezáč návrh na vázání Ing. Michala Okuněva jako informátora.⁷ Cílem bylo zapojit Okuněva (předpokládalo se jeho získání na ideovém podkladě) do rozpracování ruské emigrantské organizace NTS. Podle informací tajného spolupracovníka s krycím jménem SERJOŽA⁸, se kterým 6. oddělení 3. odboru KS MV Praha ukončilo začátkem roku 1956 kontakty, byl Okuněv jedním z aktivních členů NTS. Rodina profesora Okuněva totiž bydlela v době první republiky a okupace v Praze 6 v domě, v němž žili pouze ruští emigranti. Okuněv se měl zaměřit na navazování osobních kontaktů právě s představiteli NTS. „Z výše uvedených poznatků je zřejmé, že Ing. Okuněv Michal v případě přijetí spolupráce bude mít vzhledem ke stykům

7 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 4–8. Návrh na vázání ke spolupráci jako informátora. Přísně tajné. Datováno v Praze 29. 5. 1956, bez čj.; podepsáni: zpracoval – referent 6. odd. npor. Karel Řezáč; doporučuje – náčelník 6. odd. por. Jiří Dvořák; souhlasí – náčelník 3. odboru npor. (podpis nečitelný).

8 Tajným spolupracovníkem s krycím jménem SERJOŽA byl Michal Romberg (nar. 1916), vedlý jako agent od 16. 11. 1954 pod reg. č. 1153, jehož spolupráce s StB byla ukončena 27. 3. 1956 (pod arch. č. 19157). Od ledna 1978 pak byl na jméno Michal Romberg veden svazek prověřované osoby reg. č. 14374, pod krycím jménem SERJOŽA, který byl v srpnu 1981 ukončen a uložen do archivu pod arch. č. 642462 MV.

s ruskou emigrací možnost podat přehled o činnosti NTS v ČSR a jako osoba, která se v jejich kruzích pohybovala, tuto aktivně rozpracovávat,“ zdůvodňoval návrh na vázání nadporučík Řezáč. S Okuněvem se měla uskutečnit schůzka, během níž by mu bylo předestřeno zaměření jeho budoucích aktivit pro StB. Řezáč si nicméně nebyl úplně jistý, zda Okuněv spolupráci s StB přijme. „Jestliže bude odmítat hovořit o činnosti NTS a bude popírat svoji účast a styky se členy NTS, bude od verbovky i od hloubkového vytěžení k organizaci a NTS upuštěno.“ Pro StB by spolupráce s Okuněvem měla svoji nezanedbatelnou hodnotu, neboť byl v meziválečném období členem emigrantských organizací a s řadou vedoucích funkcionářů NTS se tak znal osobně.

Řezáčovy obavy se však ukázaly jako neopodstatněné. Okuněv spolupráci ochotně přijal a dne 31. května 1956 se „na ideologickém podkladě“ stal informátorem StB pod krycím jménem ALEXANDR.

Již o měsíc později, koncem června 1956, navrhl tentýž nadporučík Řezáč převedení „informátora“ ALEXANDRA na „agenta“: „Spolupracovník se v průběhu vázání a v průběhu schůzek projevil jako naprosto seriosní člověk, s důvěrou mezi ruskou emigrací a u členů NTS (Nacionální svaz nového pokolení), kteří žijí v Praze. Nesouhlasí však s jejich ideologií a je ochoten proti nim ve spolupráci s orgány MV pracovat. Sám v průběhu tří schůzek, které s ním byly od doby vázání uskutečněny, prohlásil, že vidí nutnost proti NTS pracovat.“⁹ Za přínosnou pro takovou „práci“ považoval Řezáč znalost lidí a prostředí, které se v budoucnu mělo stát předmětem jeho zájmu. Okuněv byl již v této době zaměřován na jednotlivé členy NTS, například na Nikolaje Lapina a na Jaroslava Černicina (oba v té době žijící v Praze), dále pak na Věru Červinkovou (provdanou za Šornikova; její sestra žijící v New Yorku se provdala za Lva Obolenského, syna knížete Sergeje Obolenského).

Že československá Státní bezpečnost chtěla Okuněva využít pro získání informací z prostředí NTS, svědčí mj. i návrh předložený v únoru 1957 na zapojení spolupracovníka ALEXANDRA během jeho cesty do Vídně do akce namířené proti Nikolaji Ivanoviči Bevadovi.¹⁰ Bevad byl podle informací StB aktivním funkcionářem NTS. V roce 1945 uprchl z ČSR do USA, kde byl zaměstnán v ruské sekci OSN. Podle zpráv tajného spolupracovníka StB s krycím jménem MARKO¹¹ se měl N. I. Bevad začátkem roku 1957 nacházet na území SRN a Rakouska. Okuněv byl Bevadovým přítelem, takže jeho zapojení do akce nemělo u Bevadových příbuzných vzbudit podezření.

9 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 9. Návrh na vázání ke spolupráci jako agenta. Datováno v Praze 28. 6. 1956, bez čj.; podepsáni: vypracoval – npor. Karel Řezáč; doporučuje – náčelník 3. odboru – (podpis nečitelný); náčelník 6. odd. por. Dvořák, schvaluji – náčelník KS-MV Praha (podpis nečitelný).

10 Tamtéž, s. 10–15. Návrh na kontakt Bevada Nikolaje. Přísně tajné. Datováno v Praze 25. 2. 1957, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – por. Karel Čaha, náčelník odd. 314 – por. Otakar Forstík; doporučuji – náčelník 1. odboru mjr. Alois Zalabák; souhlasím – bez podpisu.

11 Tajným spolupracovníkem s krycím jménem MARKO byl Boris Čebotarev (nar. 1917), vedený jako agent od 6. 2. 1954 pod reg. č. 1719, jehož spolupráce s StB byla ukončena 30. 7. 1964 (pod arch. č. 585663 MV).

Okuněv měl důvěru jeho matky, která se mu svěřovala např. se svojí korespondencí se synem. Při setkání s Bevadem měl vycházet z dřívější známosti a citově na něj působit ve smyslu naplnění přání jeho matky – před smrtí se s ním ještě naposledy setkat. Okuněv měl během rozhovoru s Bevadem působit velmi otevřeně, tzn. měl vytvořit dojem, že ze starého kamarádství udělá pro Bevada vše, o co si dotyčný řekne. Ke schůzce s Bevadem však nedošlo, ALEXANDR úkoly tedy splnit nemohl.

Státní bezpečnost byla s průběhem a rozsahem činnosti svého spolupracovníka ALEXANDRA-Okuněva velice spokojená: „*Za dobu spolupráce podal celkem 85 písemných agenturních zpráv, z nichž většina se týká osob v souvislosti s činností organizace VÍTAZ¹² a NTS [...] Proověřováním zpráv, které spolupracovník podal, bylo zjištěno, že jsou pravdivé a nezkršené. Ukládané úkoly plní přesně a mnohdy sám navrhuje, jak by bylo lépe uložený úkol splnit [...] Z jeho jednání je vidět, že spolupracuje se zájmem, aniž by z toho hledal pro sebe nějaký prospěch.*“¹³

Kromě takového hodnocení lze spokojenost StB doložit i dalšími, náročnějšími úkoly, pro jejichž splnění byl Okuněv vyslán do „kapitalistického nepřátelského prostředí“.

V květnu 1958 totiž starší referent 6. oddělení 3. odboru Krajské správy MV Praha nadporučík Karel Řezáč navrhl jeho vyslání na mezinárodní výstavu do Bruselu.¹⁴ Okuněv měl cestu využít k zintenzivnění kontaktů na ruské emigranty na Západě. Měl přitom získat co nejvíce poznatků k následujícím osobám; (Řezáč mu ke každé vypracoval krátké legendy):

- Natálie Androultová (bytem Brusel). V říjnu 1949 uprchla do SRN, předtím pracovala na pražském brazilském velvyslanectví, v roce 1958 získala belgické státní občanství. Okuněv ji znal osobně (stejně jako její rodiče a prvního manžela – Borise Hanše). Úkol pro Okuněva: proniknout jejím prostřednictvím do ruských emigrantských organizací v Belgii, zjistit jejich strukturu a personální složení, zaměřit se hlavně na NTS.
- Sergej Tarasov (bytem Bad Homburg, rozpracován III. správou MV). Aktivní člen NTS, „*zástupce vedoucího špiónážní školy NTS v Bad Homburgu*“, v roce 1945 uprchl z ČSR do SRN. Okuněv znal jeho sestru Galinu Ambrožovou žijící v Praze. Úkol pro Okuněva: po příjezdu do Belgie odeslat Ambrožové dopis adresovaný rodičům (předpoklad: mohli by se s Okuněvem spojit a chtít do ČSR něco dopravit, on by se jejich prostřednictvím mohl dostat do kontaktu s NTS).
- Nikolaj Bevad (bytem New York, od roku 1957 Paříž, rozpracován III. správou MV). Jeden z čelných funkcionářů NTS, v roce 1945 utekl z ČSR na Západ, od roku 1957 žil v Paříži. Okuněv byl ve styku s jeho matkou. Úkol pro Okuněva: stejný jako u Tarasova, tzn. snažit se o navázání kontaktu s Bevadem.

12 VÍTAZ – skautská organizace ruské emigrantské mládeže.

13 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 16–26. Návrh na vyslání agenta ALEXANDRA do Belgie. Přísně tajné. Datováno v Praze 19. 5. 1958, bez čj.; podepsáni: zpracoval – npor. Karel Řezáč, doporučuji – náčelník 3. odboru kpt. (podpis nečitelný), náčelník 6. odd. (podpis nečitelný), souhlasím – náčelník KS-MV Praha mjr. (podpis nečitelný).

14 Tamtéž.

- Nikolaj Andrejev (bytem Cambridge). Aktivní člen NTS, profesor na univerzitě v Cambridge. Okuněv ho osobně znal (Andrejev byl žákem jeho otce na univerzitě v Praze). Úkol pro Okuněva: napsat Andrejevovi z Belgie a snažit se o navázání písemných kontaktů v budoucnu.
- Nestor Eemans a Hugo Vrielynck (belgičtí novináři v zájmovém okruhu I. správy MV).

V Belgii převzala (tj. řídila a kontrolovala) spolupracovníka ALEXANDRA I. správa MV. V Bruselu již byl Okuněv úspěšnější. Setkal se s Natálií Androultovou, Dmitrijem Pletserem (členem NTS), Nikolajem Bevadem a Evženem Žerlicinem (členem NTS žijícím v Bruselu, s nímž si poté dopisoval). Bevad popisoval svůj příběh i situaci, ve které se momentálně nacházel a varoval Okuněva před přílišnou důvěřivostí k Rusům žijícím v ČSR, neboť podle jeho slov hodně z nich pracuje pro Státní bezpečnost. Netušil, že se v osobě Okuněva-ALEXANDRA právě s jedním z nich setkal.

V březnu 1959 se Michal Okuněv připravoval na sedmdesátidenní služební cestu do Casablanky. Státní bezpečnost se na využití jeho cesty rovněž chystala.¹⁵ Do té doby jim Okuněv předal 107 písemných zpráv. V jednom z dopisů psal Žerlicinovi o mezipřistání v Paříži s tím, že by se případně mohli setkat. Získat pro StB co nejvíce informací o NTS – tak by se dal stručně a výstižně shrnout konstantní Okuněvův úkol. A jako tajný spolupracovník si v Casablance ALEXANDR počínal ke spokojenosti StB. Svědčí o tom „Zpráva o výsledku cesty našeho spolupracovníka ALEXANDRA do zahraničí“, datovaná dne 22. května 1959.¹⁶

Také Evžen Žerlicin vyzýval Okuněva k opatrnosti a k rezervovanosti vůči některým podezřelým lidem, protože „*i stěny mají uši*“. Dne 29. dubna 1959 se s ním na zpáteční cestě ALEXANDR v Bruselu sešel a Žerlicin mu tlumočil pozdravy od Vladimíra Horáčka (vydavatele časopisu NTS) a zároveň i jeho nabídku jako externího autora komentářů o situaci v ČSR (články by vycházely pod šifrou „F“). Okuněv tuto možnost zatím odmítl.

V březnu 1960 odjel TS ALEXANDR pracovně opět do Casablanky. Podle záznamů StB jí k březnu 1960 předal Okuněv celkem 210 zpráv.¹⁷ StB mu „na cestu“ přibalila několik úkolů:

15 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 27–31. Krajská správa ministerstva vnitra Praha. Návrh na úkolování agenta ALEXANDRA při cestě do Casablanky. Přísně tajné. Datováno v Praze 10. 3. 1959, bez čj.; podepsáni: vypracoval – por. Hříman, doporučuji – npor. (podpis nečitelný), schvaluji – kpt. (podpis nečitelný), souhlasím – mjr. (podpis nečitelný).

16 Tamtéž, s. 36–43. Zpráva o výsledku cesty našeho spolupracovníka ALEXANDRA do zahraničí. Tajné! Adresováno: NMV plk. Kudrna. Datováno 22. 5. 1959, čj.: A/3-0314/314-59; podepsán: náčelník KS-MV Praha – pplk. Miroslav Mašek.

17 Tamtéž, s. 32–35. III. správa MV, 1. odbor. Návrh na úkolování agenta ALEXANDRA. Přísně tajné. Datováno v Praze 24. 2. 1960, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý, náčelník odd. 314 – npor. Otakar Forstík, náčelník 1. odboru – mjr. Alois Zalabák, souhlasím – (podpis nečitelný). Přílohu tvoří: „Úkoly pro spolupracovníka ALEXANDRA“. Podepsán: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý. Viz ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 44–48.

- 1) V Paříži se měl sejit s Bevadem. V tomto smyslu si měl prostřednictvím Bevadovy matky zajistit jeho přítomnost na francouzském letišti.
- 2) O svém odjezdu vyzoomí taktéž Žerlicina, přičemž by bylo dobré s ním udržovat a jeho prostřednictvím také posilovat kontakty a získávat si důvěru dalších osob z NTS.

S Bevadem měl probrat obsah posledních rozhovorů se Žerlicinem a přiblížit mu svou situaci v ČSR, která by mu posléze získala větší důvěryhodnost v prostředí NTS: (měl v ČSR rodinu, výhodné zaměstnání, celkově se měl prezentovat jako spokojený). V Casablance měl Okuněva kontaktovat Žerlicinův člověk (poznávací znamení: předložení druhé poloviny vizitky. Vzhledem k tomu, že StB nevěděla o koho se jedná, měl ALEXANDR postupovat obezřetně, ale současně tak, aby si získal jeho důvěru.)

Tato cesta do Casablanky (ve dnech 23. března až 31. května 1960 byl organizačním vedoucím československé výstavy) ale nedopadla pro ALEXANDRA-Okuněva dobře. Předal sice StB šest zpráv (např. informaci o zradě agenta s krycím jménem MARKO-Boris Čebotarev, a k tomu Bevadovu aktuální fotografii), avšak na druhé straně ztratil šest pasů svých kolegů, 80 000 marockých franků a několik různých předmětů. Celkové hodnocení Okuněvy činnosti v Casablance se lišilo: Zatímco III. správa MV (která ALEXANDRA řídila) se klonila k Okuněvovu vysvětlení příčin uvedených ztrát a vysoce hodnotila zpravodajský přínos jeho cesty,¹⁸ I. správa MV upozorňovala na nezvládnutí pozice vedoucího čs. expozice a na amorálnost jeho chování; v hodnocení převažovaly spíše negativní tóny: „*Vážným nedostatkem je, že hodně pije a má sklony k ženám. Z těchto důvodů nedoporučuji další jeho využití jako spolupracovníka, a to ani na domácí bási.*“¹⁹

Také v Československé obchodní komoře zřejmě vnímali celou situaci stejně jako na I. správě, takže Michal Okuněv byl z ČOK k 30. srpnu 1960 propuštěn.²⁰

Transformovaná II. správa MV nicméně nepovažovala Okuněvo provinění v Casablance za závažné a pokračovala s ním ve spolupráci i v dalším období pod novým krycím jménem MALÍNSKÝ. Jeho zadání ovšem zůstalo stejné: Rozvíjet kontakty s Bevadem a Žerlicinem, rozkrývat strukturu a personální obsazení organizace NTS. Z tohoto hlediska byl Okuněv považován za velmi perspektivního.

Státní bezpečnost začala v Okuněvově nelehké životní situaci (po propuštění z ČOK byl nezaměstnaný) připravovat na podzim 1960 jeho vysazení do centrály NTS v SRN.

18 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 51–52. III. správa MV, 1. odbor. Spolupracovník ALEXANDR – předložení zprávy. Přísně tajné. Datováno v Praze 23. 6. 1960, bez čj.; podepsán: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý.

19 Tamtéž, s. 49–50. Ministerstvo vnitra. Věc: spolupracovník ALEXANDR – vyhodnocení spolupráce. Přísně tajné. Adresováno: k rukám náčelníka III. správy MV. Datováno v Praze 14. 7. 1960, čj.: A/1-00295/152-60; podepsáni: vyhodnocení provedl – starší referent 1. odd. 15. odboru I. správy MV npor. Štrams, náčelník I. správy MV – v. z. pplk. (podpis nečitelný).

20 Tamtéž, s. 53–54. III. správa MV, 1. odbor. Charakteristika spolupracovníka ALEXANDRA. Přísně tajné. Datováno v Praze 14. 9. 1960, bez čj.; podepsán: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý.

„Tato situace se jeví z hlediska operativních účelů pro nás výhodná k jeho řádnému proškolení před vysazením do zahraničí. Vyvedení spolupracovníka MALÍNSKÉHO bylo předběžně projednáno se s. „P“ na II. správě, který s provedením akce souhlasí s tím, že bude do Moskvy poslána zpráva za účelem ověření si vhodného způsobu vyvedení, aby se tato akce neprováděla obdobným způsobem, jakým jsou prováděny akce jejich [...]“²¹ konstatoval nadporučík Steklý v „Návrhu na proškolení spolupracovníka před jeho vysazením“ v listopadu 1960.

Okuněv-MALÍNSKÝ měl být ještě před vysazením vyškolen k používání tajnopisu a kódu, ke snímání emulze a fotografování, ke konspirativnímu kontaktu se svým řídicím orgánem a k obsluze radiové stanice pro přijímání zpráv. Měla být rovněž připravena věrohodná zpravodajská legenda. Okuněv neměl stálý příjem; pracoval totiž jako příležitostný překladatel. I v tomto směru mu pomohla Státní bezpečnost. Do doby „vysazení“ dostával 1000 korun měsíčně. Dne 18. srpna 1961 předložil starší referent 2. oddělení 1. odboru II. správy MV nadporučík Jindřich Steklý „Návrh na trvalé vysazení spolupracovníka MALÍNSKÉHO do kapitalistického zahraničí“²²

„Hlavním cílem vyvedení spol. MALÍNSKÉHO je jeho podstavení protisovětské organizaci NTS [...] v kapitalistickém zahraničí [...] Přestože je po linii ruské emigrace námi rozpracovávána jako prvořadý objekt, nemáme dosud agenta, který by nám podával zprávy o její konkrétní nepřátelské činnosti. Jsme závislí na oficiálních a agenturních zprávách, které jsou pouze okrajové. Agent MALÍNSKÝ je vhodným typem pro rozpracovávání této organizace vzhledem k tomu, že se osobně zná s některými představiteli NTS, kteří pro roce 1945 uprchli z ČSR, jako Evžen ŽERLICIN, Sergej TARASOV, Nikolaj BEVAD, Vladimír HORÁČEK a další, s nimiž se přátelí,“ zdůvodňoval motivaci Okuněvova vysazení do Frankfurtu nad Mohanem npor. Steklý s tím, že by se právě prostřednictvím agenta MALÍNSKÉHO daly získat cenné informace z „nepřátelského prostředí organizace NTS“.

V následném obsáhlém Okuněvově hodnocení již převažovaly klady: Státní bezpečnost předal 150 zpráv. Právě na základě několika jeho informací byl v květnu 1961 zadržena Státní bezpečností dr. Petr Nikolajevič Savický. Svůj odchod z ČSR, připravovaný se Státní bezpečností, by Okuněv zdůvodňoval existenčními těžkostmi po propuštění z ČOK a rozpadem manželství, což byla připravená verze zpravodajské legendy. Stejný příběh použil i pro Helenu Obolenskou, která v roce 1949 odešla z ČSR do Švýcarska a posléze do USA (s Okuněvem se znala a měla vazby na ruskou emigraci).

21 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 67–73. II. správa MV, 2. odbor. Návrh na technické vyškolení spol. MALÍNSKÉHO za účelem jeho vysazení do Německé spolkové republiky. Přísně tajné. Datováno v Praze 17. 11. 1960, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý, náčelník 2. odd. – npor. Otakar Forstík, náčelník 2. odboru – kpt. Milan Makový, souhlasím – (podpis nečitelný).

22 Tamtéž, s. 74–81. II. správa ministerstva vnitra, 1. odbor. Návrh na trvalé vysazení spol. MALÍNSKÉHO do kapitalistického zahraničí. Přísně tajné. Datováno v Praze 18. 8. 1961, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý, náčelník 2. odd. – npor. Otakar Forstík, náčelník 1. odboru – kpt. Milan Makový, souhlasím – (podpis nečitelný). V příloze následují „Úkoly pro spolupracovníka MALÍNSKÉHO“. Podepsán: npor. Jindřich Steklý.

III. správa MV
L. oddělení

V Praze dne 14. září 1960

CHARAKTERISTIKA SPOLUPRACOVNÍKA "ALEXANDR"

"ALEXANDR" - Michal ^{OKUNĚV}....., narozen 1919 Sumy - SSSR,
ruské národnosti, české občanství, inženýr, stavební inženýr, systém
Praha

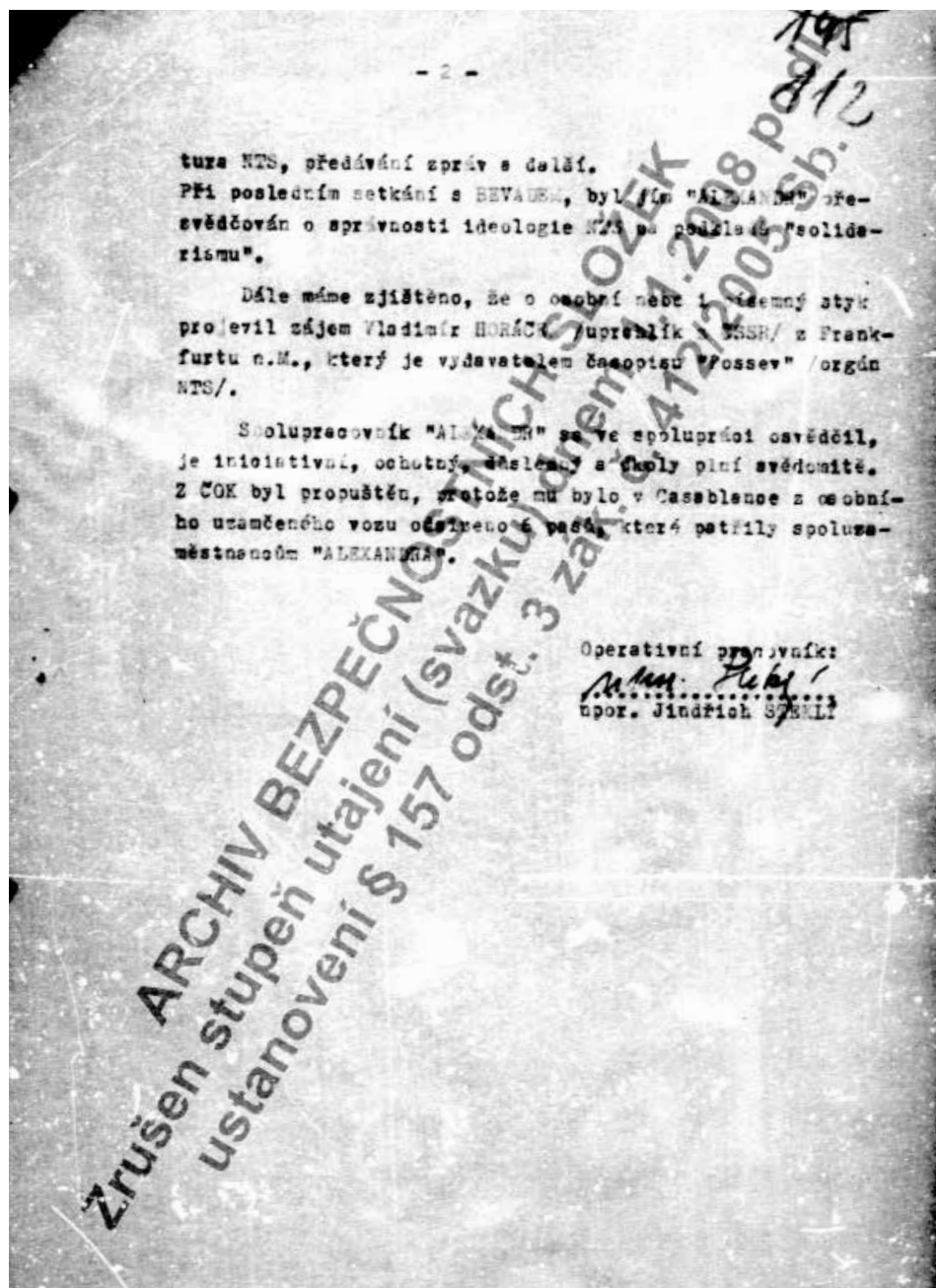
byl získán ke spolupráci květen 1960 do problematiky
WTS. Povoláním je stavební architekt, projektant a mimo
českého jazyku hovoří perfektně ruský, anglický a částeč-
ně německy.

Po roce 1945 byl zaměstnán jako odborný asistent na ra-
kultě architektury a pozemního stavitelství v Praze a od
roku 1958 do července 1960 pracoval jako veletržní refe-
rent ČOK. V současné době je "ALEXANDR" bez zaměstnání.

V době kdy byl "ALEXANDR" zaměstnán v Čs. oborové
komoře, měl zde vhodné možnosti výjezdu do kapitalistických
států, kde navázal styk s některými představiteli proti-
sovětské organizace, zejména jako např. N.I. BEVADEM a E. ŽER-
LICHEM. Obě Vorchil z ČSR v roce 1949 a do jejich odhodu
byli úzkým pracovním stykem s "ALEXANDR", zejména N.I.
BEVADEM a E. ŽERLICHEM se přátelí již od dětských let
a žije v blízkosti jeho matky, která žije v Praze.

Oběma členy komory se spolupracovník sešel dvakrát a to
v Brněně a v Praze a má jejich naprostou důvěru. Jejich
projednáním získal "ALEXANDR" hodnotné poznatky o čin-
nosti WTS. E. ŽERLICHEM byl nepřímo získávan ke spolupráci.
Z těchto zdrojů od nich zjistil některé protisovětské způsoby
jejich práce jako je kontaktování sovětských občanů, le-
táctví a balónové akce, používání vysílacích stanic, struk-

Zrušen archiv bezpečnostních složek
ustanovení 9/157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.
dne 1.7.2008 podle 111/11

Charakteristika spolupracovníka ALEXANDRA.
 (ABS)

Okuněv odjel z Československa legálně dne 6. září 1961 na Vídeňský podzimní veletrh autobusovým zájezdem, který organizovala cestovní kancelář ČEDOK. Z Vídně se již nevrátil. Pro zahájení průniku MALÍNSKÉHO do ruského emigrantského prostředí tedy bylo vše Státní bezpečností připraveno. Okuněv se měl přitom koncentrovat na plnění úkolů stanovených v Praze: za všech okolností uplatňovat připravenou legendu, zabýdlet se a získat trvalé zaměstnání, navázat kontakty se svými přáteli v NTS, pronikat do této organizace, zaměřovat se na personální obsazení vedení NTS (včetně shánění kompromitujících informací na jednotlivé osoby) a na poznání metod práce NTS (např. zjišťovat jména agentů vysílaných NTS do socialistických států, včetně způsobu vysazení). V případě úspěchu při naplňování těchto plánů měl do Prahy poslat na předem stanovené spolehlivé adresy barevnou pohlednici, v případě jakýchkoliv problémů pohled černobílý (např. při přímém ohrožení měla být na černobílém pohledu vodní plocha).²³ Ke komunikaci s Okuněvem-MALÍNSKÝM byly rovněž využívány mrtvé schránky.

Během roku 1961 si Michal Nikolajevič Okuněv budoval ve Vídni zázemí a začal plnit úkoly StB. Získal práci ve svém oboru (stal se projektantem u firmy ABCH Josef Vytiska), našel si byt (na adrese: Josefstädterstrasse 79/3, Wien VIII) a obnovil kontakty se svými přáteli z NTS. Zjevně získal jejich důvěru (což StB potvrzoval i tajný spolupracovník s krycím jménem VOLOĎA²⁴) a bez problémů pronikl do centrály NTS ve Frankfurtu nad Mohanem. Státní bezpečnost byla s Okuněvovou činností spokojena.²⁵ Bedlivě sledovala jeho pražskou rodinu.²⁶ Tak byl například zadržen dopis, který Okuněv adresoval manželce a vysvětloval jí svou novou situaci za hranicemi. Státní bezpečnost se rozhodla, že neúplně rodině pomůže. Příslušník StB Rambousek napsal dopis, který byl další den vhozen do poštovní schránky v místě bydliště Okuněvovy ženy a Státní bezpečnost jí následně v MALÍNSKÉHO zastoupení zaslala příspěvek 1000 Kčs.

V září 1963 však došlo k nečekané komplikaci – spojení s agentem MALÍNSKÝM bylo přerušeno. Jeho řízení měla převzít I. správa MV (do té doby předal celkem deset zpráv). Po více než půl roce se však jeho spis vrátil na II. správu s tím, že I. správa

23 Celkem byly pro tento případ stanoveny dvě adresy: První potenciální kontakt se nacházel v ulici Na pískách v Praze 6, druhý pak v ulici U zásobovací zahrady v Praze 3.

24 Tajným spolupracovníkem s krycím jménem VOLOĎA byl Vladimír Nedělcov (nar. 1924), vedený jako agent od 25. 1. 1956 pod reg. č. 5330; spolupráce s StB byla ukončena dne 24. 5. 1958 (pod arch. č. 445789 MV). Podle všech indicií byl Vladimír Nedělcov současně manželem Bevadovy sestry Marie.

25 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 91–93. II. správa MV, 1. odbor. Vyhodnocení spolupracovníka. Přísně tajné. Datováno v Praze 11. 8. 1962, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý, souhlasím – (podpis nečitelný).

26 Tamtéž, s. 82–84. II. správa MV, 1. odbor. Návrh na finanční výpomoc manželce spol. MALÍNSKÉHO. Přísně tajné. Datováno v Praze 6. 9. 1962, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – npor. Jindřich Steklý, doporučuji – náčelník 2. odd. npor. Otakar Forstík, souhlasím – (podpis nečitelný).

„problém východní emigrace“ nerozpracovávala. Během tohoto období se s Okuněvem neuskutečnil ani jeden kontakt.²⁷

První správa měla přerušit spojení odčinit doručení vzkazu tohoto znění na Okuněvovu vídeňskou adresu: „*Drahý příteli! Je to již delší dobu, co se připravuji, že Tě navštívím. Bohužel mi to stále nevychází. Proto jsem se rozhodl, že Ti aspoň pár řádek napíši v dopise, na který mi, doufám, odpovíš. Je to již delší dobu, co o sobě navzájem nemáme žádné zprávy, přestože jsme byli vždy, jak se domnívám alespoň, dobrými přáteli. Proto bych Tě prosil, abys pokud možno co nejdříve podal o sobě zprávu, jak žiješ apod. Vždyť není možné, abychom naše přátelství oboustranným mlčením přerušili. Když poslouchám, jak v rádiu hrají Tvou oblíbenou hudbu, ihned si vzpomenu, zda-li je posloucháš i Ty. Mám ovšem zato, že ne, protože by sis na mě ihned vzpomněl, jak jsem Tě k vůli tomu zlobil. Teď něco o sobě: já žiji po starém, bez jakýchkoliv změn. Už jsem po dovolené, což mě mrzí. Tím budu končit a těším se na brzkou odpověď od Tebe. Tvůj věrný přítel Alexej.*“²⁸

Na podzim 1964 úspěšně obnovila II. správa s Okuněvem spojení. Tehdy informoval Státní bezpečnost o konferenci nakladatelství POSEV konané v Mnichově. Začátkem roku 1965 se dále pražské ústředí z jeho relací dozvědělo o snaze organizace NTS více ovlivňovat vysílání Radia Svobodná Evropa.²⁹

V únoru 1965 zahájil major Zejkán přípravy na setkání s MALÍNSKÝM ve Vídni (předpoklad uskutečnění: konec března 1965),³⁰ během něhož by byl Okuněv podrobně „vytěžen“ k organizaci NTS, k perspektivám jeho dalšího využití, ale i ke své rodinné situaci. Ke schůzce došlo 5. května 1965, na místě vybraném vídeňskou rezidenturou (restaurace na Rettgasse), za účasti náčelníka 1. odboru II. správy MV podplukovníka Jaroslava Voseckého a náčelníka 3. oddělení 1. odboru podplukovníka Jana Peřiny.

Vosecký a Peřina dorazili do Vídně již o dva dny dříve (tj. 3. května). Na letišti byli očekáváni příslušníkem I. správy, který je odvezl na čs. zastupitelství. Zde se setkali s příslušníkem I. správy NETUKOU³¹, který měl v budoucnu od Okuněva-MALÍNSKÉHO

27 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 100–103. II. správa MV, 1. odbor. Vyhodnocení. Přísně tajné. Datováno v Praze 22. 7. 1964, bez čj.; podepsán: operativní pracovník (bez podpisu).

28 Tamtéž, s. 104–105. II. správa MV, 1. odbor. Návrh na doručení dopisu prostřednictvím I. správy MV spolupracovníku MALÍNSKÉMU do Vídně. Přísně tajné. Datováno v Praze 11. 9. 1964, bez čj.; podepsání: operativní pracovník – mjr. Jan Zejkán, náčelník 3. oddělení – pplk. Jan Peřina, souhlasím – pplk. (podpis nečitelný).

29 O pronikání československé Státní bezpečnosti do struktur rozhlasové stanice Svobodná Evropa více TOMEK, Prokop: *Objekt ALFA: československé bezpečnostní složky proti Rádiu Svobodná Evropa*. ÚDV, Praha 2006.

30 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 106–114. II. správa MV, 1. odbor. Návrh na provedení schůzky ve Vídni se zahraničním spolupracovníkem MALÍNSKÝM koncem března 1965. Přísně tajné. Datováno v Praze 19. 2. 1965, bez čj.; podepsání: operativní pracovník – mjr. Jan Zejkán, náčelník 1. oddělení – pplk. Jan Peřina, náčelník 1. odboru – pplk. Jar. Vosecký, souhlasím – I. náměstek min. vnitř (podpis nečitelný – Kudrna).

31 NETUKA bylo krycí jméno příslušníka I. správy Aleše Nádvořníka (nar. 1928), který v letech 1964–1968 působil na rezidentuře Vídeň.

přijímat zprávy. Schůzka probíhala celkem čtyři hodiny ve zmíněné restauraci a jejím výsledkem byla zpráva o činnosti v zahraničí, kterou měl tajný spolupracovník MALÍNSKÝ vypracovat do příštího setkání dne 7. května v restauraci Schwechaty (Pratterstrasse, Vídeň II). Také tato schůzka trvala zhruba čtyři hodiny a hodnotila Okuněvovu aktivitu vůči NTS a možnosti dalšího společného postupu. Poslední vzájemná schůzka se odehrála po prostudování souhrnné zprávy dne 9. května v kavárně Aspan a Okuněv na ní inkasoval 5000 šilinků. Hovořil o proceduře, kterou prošel po „emigraci“ do Vídně (výslechy na policii apod.), zhodnotil svoje kontakty s funkcionáři NTS (mluvil např. o akci NTS s názvem STRELA³²), předal StB adresy představitelů NTS a svou korespondenci s nimi (Bevad, Kandaurov, Trušnovič, Timofejev) a zmínil rovněž některé československé emigranty. Od StB dostal Okuněv další úkoly: získat větší důvěru hlavních představitelů NTS, informovat o všech změnách v NTS (včetně úmyslů, plánů apod.), snažit se přestěhovat do Frankfurtu nad Mohanem (tj. blíže k centrále NTS), sledovat hlavně mladé členy NTS a na ně se dále blíže zaměřit, snažit se získat fotografie členů NTS. Získané zprávy měl MALÍNSKÝ předávat každé první úterý v měsíci příslušníkovi I. správy ve Vídni NETUKOVI.³³ Předpokládalo se, že Okuněv jím bude kontaktován během „procházky“ na předem domluvené a stanovené trase: Friedensbrücke – Waldsteinstrasse – Treustrasse – Gauplatz – okolo kostela a zpět.

S Okuněvovou situací a výsledky byli pochopitelně seznámeni „sovětští přátelé“. Nádvorník-NETUKA se následně s Okuněvem několikrát sešel, ale koncem roku 1965 se v předávání zpráv objevily problémy, které přetrvávaly i v roce 1966.

V prosinci 1967 začal mjr. Zejkán připravovat další setkání zástupců II. správy s TS MALÍNSKÝM, které mělo proběhnout ve dnech 7.–14. ledna 1967 ve Vídni.³⁴ Spojení bylo přerušeno v září 1965, když nepřišel na pravidelné předávání poznatků. Během následujících tří měsíců se nepodařilo spojení navázat, proto mu StB zatelefonovala. V červnu 1966 mu byl odeslán prostřednictvím I. správy dopis, ale Okuněv opět nereagoval. Stejný výsledek měly i odvyšované relace. Vzhledem k přetrvávajícím problémům ve vzájemném kontaktu navrhol mjr. Zejkán uskutečnit osobní setkání, při kterém by byl Okuněv „vytěžen“ stejně jako v květnu 1965. První správa se k návrhu výjezdu podplukovníka Voseckého vyjádřila takto (podplukovník Novák):

„Jde o společnou akci! Doporučuji zvážit možnost, aby kontakt a celé jednání provedl s. Netuka – již proto, že by osobní styk pak mohl uskutečňovat častěji. Bylo by též z hlediska konspirace správnější.“

32 Šlo o systematické zaslání propagačních materiálů NTS na adresy v různých oblastech SSSR.

33 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 117–125. II. správa MV, 1. odbor. Zpráva. Přísně tajné. Datováno v Praze 22. 5. 1965, bez čj.; podepsáni: pplk. Jan Peřina, pplk. Jaroslav Vosecký.

34 Tamtéž, s. 137–141. II. správa HS StB, 1. odbor. Návrh na provedení schůzky ve Vídni se zahraničním spolupracovníkem MALÍNSKÝM, která bude provedena ve dnech 7.–14. ledna 1967. Přísně tajné. Datováno v Praze 12. 12. 1967, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – mjr. Jan Zejkán, náčelník 3. odd. – mjr. Jaroslav Salzman, náčelník 1. odboru II. S HS StB – pplk. Jaroslav Vosecký, souhlasím – (bez podpisu). Rukou připsáno: „citované stanovisko I. správy MV“.

Výjezd do Vídně se však nerealizoval. Příslušníku I. správy NETUKOVI se totiž podařilo spojení s MALÍNSKÝM v červnu 1967 obnovit. Z jeho vysvětlení vyplynulo, že po změně trasy, na které docházelo k předávání Okuněvových poznatků, chodili každý na jiné místo. Na schůzce 22. června 1967 MALÍNSKÝ předal NETUKOVI svou korespondenci s funkcionáři NTS, poslední čísla časopisu *Posev*, seznam odběratelů tohoto časopisu a šest vlastnoručně napsaných zpráv o činnosti organizace NTS od září 1965 do června 1967. Současně informoval o změně svého postavení v zaměstnání. Stal se zástupcem majitele firmy. MALÍNSKÝ následně informoval Státní bezpečnost o svém písemném (ale i osobním) kontaktu s těmito představiteli NTS:

- Nikolaj Bevad – americký občan žijící v Paříži; člen tajného oddělení NTS, který zodpovídal za pobočky v západních zemích, od roku 1962 vedoucí Správy zahraniční organizace NTS.
- Sergej Tarasov – francouzský občan, novinář; člen „uzavřeného sektoru“ NTS.
- Jaroslav Trušnovič – občan SRN; jménem NTS prováděl „vytěžování“ ruských emigrantů a sovětských občanů přijíždějících na Západ a instruoval pobočky.
- Vladimír Horáček – distribuoval časopis *Posev* do zájmových oblastí NTS.
- Alexandr Kandaurov – člen vedení pařížské pobočky NTS.
- Evžen Žerlicin – občan SRN; člen užšího vedení centrály NTS ve Frankfurtu nad Mohanem.

Vzhledem k závažnosti předávaných poznatků navrhovala II. správa uskutečnit osobní setkání s Okuněvem v srpnu 1967 ve Vídni,³⁵ na kterém by upřesnil zjištěné skutečnosti a dostal nové úkoly. Současně by se doladovaly okolnosti vzájemných kontaktů, aby v budoucnu nedocházelo k dlouhodobějším přerušením spojení. Návrh schůzky s MALÍNSKÝM sice náměstek ministra vnitra plukovník Klíma odsouhlasil, ale zároveň připsal: „[...] s účastí pracovníků 2. správy souhlasím jen za předpokladu, že se tím nenaruší konspirace schůzky a bude s tím souhlasit 1. správa. Způsob neobvyklý! Projednejte a hlašte výsledek. Pak rozhodnu. Klíma.“

K setkání příslušníka II. správy kapitána Oldřicha Janečka s TS MALÍNSKÝM došlo ve Vídni 4. a 5. srpna 1967.³⁶ Dne 4. srpna se nejprve Okuněv na smlouvenou schůzku nedostavil. NETUKA ho musel kontaktovat telefonicky a připomenout se mu. Poté se sešli v restauraci a hovořili spolu čtyři hodiny. Podrobně probrali jeho poslední zprávy o NTS a zároveň vytýčili další úkoly. Dlouhodobý cíl zůstával v platnosti: Proniknout do centrály NTS ve Frankfurtu nad Mohanem a získat přitom maximum informací o činnosti, struktuře a cílech organizace. Pro Okuněva i StB bylo ovšem důležité a nutné, aby získal rakouské státní občanství. Dne 5. srpna se schůzka opakovala.

35 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 145–156. II. správa HS StB, 1. odbor. Zahraniční spol. MALÍNSKÝ – zhodnocení a návrh opatření. Přísně tajné. Datováno v Praze 25. 7. 1967, čj.: OS-00595/13-67; podepsáni: vypracovali – mjr. Jan Zejkán, kpt. Oldřich Janeček, doporučují – mjr. Jaroslav Salzman, pplk. Jar. Vosecký, souhlasím – plk. Klíma.

36 Tamtéž, s. 157–164. II. správa HS StB, 1. odbor. Zpráva ze schůzky se zahraničním agentem MALÍNSKÝM. Přísně tajné. Datováno v Praze 7. 8. 1967, bez čj.; podepsán: operativní pracovník – kpt. Oldřich Janeček.

Řešily se Okuněvovy problémy, rodinná situace a hlavně jeho budoucí zadání. Podařilo se mu získat rakouské občanství, měl se snažit o přesun do Frankfurtu nad Mohanem a o přijetí místa v redakci časopisu *Posev*. Dále měl také rozkrývat zájmy NTS nejen v SSSR, ale i v dalších socialistických státech. Na závěr byla MALÍNSKÉMU předána odměna 3000 šilinků. O výsledku vídeňských setkání byli ihned informováni „sovětští přátelé“.³⁷

Od 5. do 18. září 1967 byl Okuněv na dovolené v Itálii (pláž Bellania).³⁸ Zde se mj. setkal s předsedou NTS Vladimírem Poremským, s jeho manželkou a několika dalšími členy NTS (Michal a Kira Brünotovi, Olga Žigina, Blinov-Našivanenko). Podařilo se mu získat si Poremského náklonnost (byl pozván na návštěvu do Frankfurtu n. M.) a dozvěděl se tak řadu pro Prahu zajímavých informací. NTS se třeba podle Okuněva dostala do finanční tísně a musela částečně omezit své aktivity (např. se nekonala konference nakladatelství POSEV apod.). Organizace rovněž plánovala „využití filozofického kongresu ve Vídni v září 1968 k rozšíření kontaktů s mladými sovětskými vědci a k vedení protisovětské propagandy“. Tyto informace byly obratem sděleny Sovětům.³⁹ Ke snadnějšímu průniku do centrály NTS se Sověti rozhodli MALÍNSKÉMU pomoci: „Abychom pomohli upevnit jeho důvěru u vedoucích činitelů NTS, pošleme do centrály této organizace několik dopisů záporného a jiného charakteru.“⁴⁰

Následně dostal MALÍNSKÝ za úkol navštívit Frankfurt n. M. a jednat s co nejvyšším funkcionářem v centrále NTS, nejlépe samozřejmě s Poremským: „Při rozhovoru MALÍNSKÉHO s POREMSKÝM zaměřit se na podrobnosti jak z hlediska centrály NTS, tak i poboček v západních státech, jaké mají výsledky, nové formy nepřátelské činnosti, pronikání do socialistických zemí, hlavně SSSR apod. Dále zjistit pro nás důležité okolnosti k Vladimíru POREMSKÉMU, tj. situace v jeho bytě, s kým bydlí kromě své manželky, kam a jak často cestuje, jakými prostředky, kde se nachází jeho osobní kancelář (NTS). Jednání s POREMSKÝM zavést vhodným způsobem tak, aby buď on osobně, nebo jiný přední funkcionář, který se zúčastní plánované akce v příštím roce ve Vídni, byl ubytován u MALÍNSKÉHO. Bude účelné, když MALÍNSKÝ nabídne svůj byt k dispozici některým vedoucím funkcionářům v případě, že přijedou do Vídne ještě před plánovanou akcí.“⁴¹

37 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 165–167. II. správa HS StB, 1. odbor. Zahraniční spol. MALÍNSKÝ – zpráva. Přísně tajné. Adresováno: Pro s. „P“. Datováno v Praze 14. 8. 1967, bez čj.; podepsáni: vypracoval – kpt. Janeček, náčelník 1. odboru II. S-HS StB – pplk. Jaroslav Vosecký.

38 Tamtéž, s. 168–171. Agenturní zpráva č. 24. Přísně tajné. Datováno v Praze 23. 9. 1967, bez čj.; podepsán: kpt. Oldřich Janeček.

39 Tamtéž, s. 172–173. II. správa HS StB, 1. odbor. Centrála NTS – předání poznatků. Tajné. Adresováno: Pro s. „P“. Datováno v Praze 13. 10. 1967, bez čj.; podepsáni: vyřizuje – kpt. Janeček, náčelník 1. odboru II. správy – pplk. Jaroslav Vosecký.

40 Tamtéž, s. 174. Zpráva. Tajné. Překlad z ruštiny. Datováno v Praze 18. 10. 1967, čj.: 1515/M-67; podepsán: přeloženo – Pohlavá.

41 Tamtéž, s. 175–177. Spol. MALÍNSKÝ – úkolování. Přísně tajné. Adresováno: 6. odbor I. správa MV. Bez data, čj.: OS-00835/13-67; podepsán: náčelník 1. odboru II. správy HS StB – pplk. Jaroslav Vosecký. Viz také svazek arch. č. 80995/014, s. 245. Zásilka č. 23/K-67. Spol. MALÍNSKÝ – úkoly. Datováno 23. 11. 1967.

Okuněv měl pochopitelně rozvíjet i kontakty s dalšími jemu známými členy NTS. Cestu do Frankfurtu n. M. vykonal Okuněv-MALÍNSKÝ ve dnech 13.–21. ledna 1968. Po návratu do Vídně se 25. ledna sešel s NETUKOU, aby mu sdělil své nové poznatky z cesty do centrály NTS. I vzhledem k tomu se znovu uvažovalo o setkání zástupce II. správy s Okuněvem v rakouské metropoli. NETUKA zároveň kontroloval a vyhodnocoval plnění úkolů stanovených Státní bezpečností během setkání v srpnu 1967. MALÍNSKÝ si nevíšal jenom NTS (kromě adres odběratelů tisku NTS a fotografií jejich představitelů předal i plán bytu Jaroslava Trušnoviče ve Frankfurtu n. M.), ale předal do Prahy i poznatky o příslušnících rakouské policie. Vzhledem ke konspiraci a zapojení do problematiky NTS navrhovala I. správa nerozšiřovat okruh jeho zájmu: „Všechny výše uvedené poznatky a materiály byly průběžně předávány sovětským přátelům, kteří výsledky činnosti MALÍNSKÉHO hodnotí kladně a k jejichž návrhům a připomínkám bylo při zpracování zaměření MALÍNSKÉHO pro příští období přihlédnuto,“⁴² psalo se v návrhu na provedení další schůzky s Okuněvem datovaném v lednu 1968. Dne 8. února 1968 se Okuněv setkal s příslušníkem I. správy Jaromírem Vepřekem-VOLTREM, aby mu sdělil bezprostřední dojmy z cesty do centrály NTS ve Frankfurtu n. M.

V souvislosti se stažením příslušníka I. správy NETUKY z Vídně a jeho nahrazením dalším příslušníkem I. správy Vepřekem navrhovala II. správa uskutečnit schůzku s MALÍNSKÝM, během níž by byl „vytěžen“ k podrobnostem předaných zpráv a úkolován na další období. Předpokládalo se, že by Okuněv měl vyjet do Frankfurtu n. M. a využít zde svých kontaktů k hlubšímu proniknutí do struktury NTS; dále by měl získat informace k osobě Vladimíra Poremského (jeho byt, cesty, lokalita kanceláře apod.) a udržovat již dříve navázané kontakty.

Schůzka MALÍNSKÉHO se zástupci StB (za I. správu – VOLTR⁴³, za II. správu – kapitán Oldřich Janeček) proběhla 21. a 22. února 1968 ve Vídni.⁴⁴ Dne 21. února došlo v restauraci k prvnímu setkání, během něhož byl Okuněv detailně „vytěžen“. Uvedl mj., že se během svého pobytu v centrále NTS v lednu 1968 setkal s následujícími funkcionáři NTS (StB k seznamu dodal i jejich plné adresy): Vladimír Poremský, Jaroslav Trušnovič, A. M. Našivanenko, Vladimír Horáček, Jevgenij Romanov-Ostrovský, A. Kandaurov a Nikolaj Bevad. Dále podle Okuněvova udání potřeboval Poremský spolehlivou adresu ve Vídni, na kterou by chodily dopisy od pisatelů ze SSSR a dalších socialistických zemí pro centrálu NTS. Okuněv mu jednu takovou nabídl: firma

42 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 183–188. II. správa HS StB, 1. odbor. Návrh na provedení schůzky se spol. MALÍNSKÝM ve Vídni. Přísně tajné. Datováno v Praze 13. 1. 1968, čj.: OS-0018/13-68; podepsáni: náčelník 3. odd. – mjr. Jaroslav Salzman, náčelník 1. odboru – pplk. Jaroslav Vosecký, náčelník II. správy – pplk. Oldřich Špelina, souhlasím – plk. Klíma.

43 Jde o krycí jméno příslušníka I. správy MV Jaromíra Vepřeka (nar. 1927).

44 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 189–198. II. správa HS StB, 1. odbor. Zpráva ze schůzky se zahraničním agentem MALÍNSKÝM. Přísně tajné. Datováno v Praze 29. 2. 1968, bez čj.; podepsáni: operativní pracovník – kpt. Oldřich Janeček, mjr. Salzman; na titulní straně – pplk. Vosecký, plk. Klíma.

HEDWIGA – Export-Import, Vídeň I, Herrengasse 6/Hochhaus, II. Stiege, VI. Stock, Tür 23. Dále „byl ochoten“ ubytovat někoho z NTS během filozofického kongresu ve Vídni ve dnech 2.–9. září 1968 (za NTS se jej mj. měli zúčastnit Vladimír Poremský, Sergej Utěchin, Sergej Levický, Jevgenij Milodarovič). Kromě toho MALÍNSKÝ ve Frankfurtu zjistil, že centrála NTS využívala jako tzv. „přepážku“ dvě osoby ve Vil-lachu a Linci. Podle StB šlo o Georgije Sidorenka (Villach) a Nikolaje Korobkova (Lin-ec). MALÍNSKÝ informoval rovněž o tom, že se mu podařilo navázat kontakt s Igo-rem Ostapovičem, bývalým redaktorem rozhlasové stanice Svobodné Rusko (podle jeho zpráv sídlila stanice v objektu na samotě na území Bavorska) a s představitelem OUN Georgijem Krukem. Tyto kontakty měl MALÍNSKÝ pochopitelně dále rozvíjet. Také se zmínil o tříleté dceři Olze, kterou měl se svou snoubenkou Hertou Philipovou (v roce 1967 požádal o rozvod). A zajímal se i o osudy své pražské rodiny – v tomto směru byl StB ubezpečen, že žijí dobře.

Na druhé schůzce 22. února v restauraci Wienerwald byly MALÍNSKÉMU předá-ny instrukce a úkoly. Na závěr schůzky obdržel za svoji činnost – StB velmi pozitivně hodnocenou – 5000 šilinků. I o tomto vídeňském setkání Státní bezpečnosti s MA-LÍNSKÝM byli počátkem dubna 1968 podrobně informováni „sovětští přátelé“⁴⁵

Poté však nastalo v kontaktu MALÍNSKÝ – StB k přerušení. K další pravidelné schůzce došlo až 20. května 1968.⁴⁶ MALÍNSKÝ na ní informoval o svém setkání s V. A. Nercessianem (údaje o něm požadovala I. správa), kterého před tím neznal, a o přípravách NTS na filozofický kongres (počítal s tím, že by někteří účastníci bydleli v atelieru jeho snoubenky).

V srpnu 1968 uskutečnili zástupci I. (NETUKA), II. (Vosecký) a VI. (Doležal) sprá-vy cestu do Vídně, aby se zde jednak setkali s Okuněvem (vytěžení a úkolování), a jed-nak aby připravili podmínky pro realizaci úkonu C-7⁴⁷ v bytě a atelieru Philipové.⁴⁸

45 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 204–206. II. správa HS StB, 1. odbor. Spol. MALÍNSKÝ – poznatky k NTS. Přísně tajné. Adresováno: Pro s. „P“. Datováno v Praze 3. 4. 1968, bez čj.; podepsáni: vypracoval – kpt. Janeček, náčelník I. odboru II. správy HS StB – pplk. JUDr. Jaroslav Vosecký.

46 Tamtéž, s. 209–211. Ministerstvo vnitra. Spol. MALÍNSKÝ – schůzka dne 20. 5. 1968. Přísně tajné. Adresováno: Náčelník II. správy HS StB plk. Miloslav Košnar. Datováno v Praze 1. 6. 1968, čj.: A-002004/622-68; podepsáni: vyřizuje – mjr. Sejček, zást. náčelníka I. správy MV – pplk. Jan Novák.

47 C-7 je instalace dlouhodobého odposlechu. Viz POVOLNÝ, Daniel: *Operativní technika v rukou StB*. ÚDV, Praha 2001.

48 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 212–214. Ministerstvo vnitra. MALÍNSKÝ – provedení schůzky ve Vídni. Přísně tajné. Adresováno: náčelník II. správy HS StB. Datováno v Praze 16. 8. 1968, čj.: A-002826/622-68; podepsán: náčelník I. správy MV – mjr. ing. Miloslav Čada. Přílohu (MALÍNSKÝ – provedení schůzek ve Vídni) podepsal: mjr. Netuka. (NETUKA-Nádvorník Aleš).

Tamtéž, s. 215–216. II. správa HS StB, 1. odbor. Návrh na služební cestu do Vídně. Přísně tajné. Datováno v Praze 6. 8. 1968, čj.: OS-00477/13-68; podepsáni: náčelník 3. odd. – mjr. Jaro-slav Salzman, náčelník I. odboru – pplk. JUDr. Jar. Vosecký, zástupce náčelníka II. správy HS StB – pplk. JUDr. Josef Ripl, schvaluji – (podpis nečitelný).

Tamtéž, s. 217–220. II. správa HS StB, 1. odbor. Zpráva z akce KONGRES. Přísně tajné. Dato-váno v Praze 20. 8. 1968, bez čj.; podepsán: náčelník 1. odboru II. správy HS StB – pplk. JUDr. Jaroslav Vosecký.

Okuněv-MALÍNSKÝ měl být seznámen se svou rolí v akci KONGRES⁴⁹ připravovanou Státní bezpečností. Obstaral příslušné klíče do bytu a napomohl instalaci operativní techniky v bytě své snoubenky. Tak, jako již tradičně, byl i při této příležitosti honorován částkou 5000 šilinků. Jen připomínám, že při pravidelných měsíčních kontaktech dostával vždy jistou finanční částku, která se pohybovala v řádech tisíců šilinků.

Filozofický kongres se konal ve Vídni ve dnech 2.–9. září 1968⁵⁰ a za organizaci NTS se ho zúčastnili Poremský, Artěmov, Utěchin, Necessian, Natálie a Helena Tarasovovy. Vzhledem k srpnové okupaci však nepřijela československá delegace. Avšak v diskuzi se téma zásahu Varšavského paktu při potlačení „Pražského jara“ muselo objevit. Podle MALÍNSKÉHO chtělo NTS využívat tuto skutečnost při napadání sovětského režimu i v budoucnu. Státní bezpečnost samozřejmě všechny poznatky o vídeňském kongresu předala „partnerské“ KGB.

Druhá správa Hlavní správy StB žádala důkladné „vytěžení“ MALÍNSKÉHO nejen k průběhu kongresu, ale i k nově získaným poznatkům o zaměření a činnosti NTS. Současně mu bylo potvrzeno, že situace jeho pražské rodiny je dobrá. Syn Alexej se totiž po srpnové okupaci ČSSR nevrátil z Francie, kde si dodatečně prodloužil studijní pobyt do konce srpna 1969. StB proto uvažovala, jak tento případ kulantně vyřešit. MALÍNSKÝ mezitím ochotně spolupracoval. Chodil na pravidelné schůzky, na nichž předával informace získané od posledního uskutečněného setkání.

Například v květnu 1970 předal seznam adres, na které se měly distribuovat tiskoviny NTS.⁵¹ „*Materiály, které spolupracovník na schůzce předal, postoupil rezident přímo sovět. přátelům ve Vídni,*“ napsal ve zprávě náčelník 2. odboru I. správy B podplukovník František Resler. Na červenec 1970 plánoval Okuněv cestu do Mnichova. „*Na schůzce v červnu je mu možno dát úkoly pro tuto cestu z hlediska našich zájmů, koho má navštívit, případně k čemu vytěžit,*“ doporučoval vídeňský rezident I. správy VOLTR, který byl MALÍNSKÉHO kontaktní osobou.

V říjnu 1970 informoval MALÍNSKÝ pražskou centrálu (která to vzápětí sdělila Sovětům) o přípravě kongresu nakladatelství POSEV, kterého by se měli zúčastnit vrcholní představitelé centrály NTS spolu s pověřenými vedoucími poboček v jednotlivých státech.⁵² Na tomto reprezentativním jednání by se rovněž hovořilo o strategii

49 Šlo o sledování aktivit NTS během filozofického kongresu ve Vídni v září 1968.

50 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 223–224. II. správa HS StB, 1. odbor. Filozofický kongres ve Vídni – zpráva. Přísně tajné. Adresováno: Pro s. „P“. Datováno v Praze 14. 10. 1968, bez čj.; podepsáni: vypracoval – mjr. Janeček, náčelník 1. odboru – v zast. mjr. Milan Makový.

51 Tamtéž, s. 238–239. Ministerstvo vnitra. Spoluprac. MALÍNSKÝ – schůzka ve Vídni 26. 5. 1970. Přísně tajné. Adresováno: II. správa FS ZS. Datováno v Praze 16. 6. 1970, čj.: A-002819/32-22-70; podepsáni: vyřizuje – mjr. Sejšek, náčelník 2. odboru I. správy B – pplk. František Resler. Připojený „Záznam“ z vytěžení MALÍNSKÉHO“ na schůzce dne 26. 5. 1970 byl datován ve Vídni 3. 6. 1970 a v poznámce rezidenta zapsáno: „VOLTR“.

52 Tamtéž, s. 247–249. II. správa FSZS, odbor „D“. Spoluprac. MALÍNSKÝ – úkolování a uskutečnění schůzky s ním. Přísně tajné. Adresováno: Pro s. P. P. Jerjonina. Datováno v Praze 12. 10. 1970, bez čj.; podepsán: náčelník odboru „D“ II. správy FSZS – pplk. RSDr. Vladimír Stárek.

NTS v dalším období. MALÍNSKÝ dostal uloženo přípravy kongresu bedlivě sledovat, případně se ho zúčastnit a zaměřit se na plnění jistých konstantních úkolů (personálie, struktura NTS, plány, akce apod.). StB předpokládala, že by bylo po takovém kongresu prospěšné uskutečnit s Okuněvem a se zástupci KGB schůzku, nejpravděpodobněji na území Finska. Nakonec bylo rozhodnuto uskutečnit ji pouze s Okuněvem, a to v Maďarsku. První odbor správy „D“ zhotovil pro tento účel pro MALÍNSKÉHO cestovní pas (série C, číslo 1732922) na jméno Johann Adolf Neppel, narozen 4. prosince 1919 ve Frankfurtu nad Mohanem.⁵³

Konference POSEVU se konala 21.–23. listopadu 1970 a MALÍNSKÝ se jí osobně zúčastnil (v podstatě šlo o poradu vedení NTS).⁵⁴ První den kongresu vystoupil Alexandr Nikolajevič Artěmov s příspěvkem na téma „Ideologie odporu v Sovětském svazu“, v němž analyzoval rozložení politických sil jak uvnitř SSSR, tak i v činnosti emigrantských organizací. Další den referoval Jevgenij Romanovič Romanov (téma: „Taktika a strategie odporu v Sovětském svazu“); hovořil o možnostech mocenského zvratu v Moskvě, když vnímal především tři možné cesty:

- 1) převrat uvnitř vládnoucí třídy,
- 2) demokratizační změny,
- 3) ozbrojený převrat.

K materiálu předneseném Jevgenijem Romanovem následovala obsáhlá diskuze o pozici a roli NTS.

Ve dnech 18.–20. prosince 1970 následovala MALÍNSKÉHO cesta do Budapešti, kde se setkal se zástupci StB (podplukovník RSDr. Vladimír Stárek, major Oldřich Janeček) a s náčelníkem 2. odboru V. správy KGB (plukovník J. I. Olovjannikov).⁵⁵ „Vytěžování“ probíhalo v jednom z pokojů hotelu Szabatsak. StB a KGB zajímaly podrobnosti z kongresu NTS a z nedávného setkání s Vladimírem Poremským. Plukovník Olovjannikov chtěl také znát reakci NTS na „zradu“ bývalého funkcionáře centrály NTS Dimitrije Brunsta. Okuněvovy dlouhodobé úkoly zůstávaly v platnosti. „*Na závěr schůzky bylo MALÍNSKÉMU předáno s. pplk. Stárkem 3.000,- šilinků a poděkování mu jménem vedení MV za úspěšnou spolupráci a serioznost vůči nám,*“ konstatovala zpráva ze služební cesty, zpracovaná právě pplk. Stárkem a mjr. Janečkem.

53 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 252. 1. odbor správa „D“. Předání dokladu. Přísně tajné. Adresováno: II. správa FSZS – plk. Štefan Hubina. Datováno v Praze 9. 12. 1970, čj.: A-00534/513-70; podepsán: náčelník správy „D“ – plk. Zdeněk, Žemla. (Za jménem Zdeněk ŽEMLA se skrývá příslušník I. správy Zdeněk Žlábek, nar. 1925.)

54 Tamtéž, s. 253–256. Zpráva získaná zahraničním spol. MALÍNSKÝM do problematiky NTS (centrály ruské nacionalistické organizace). Přísně tajné. Adresováno: ministr vnitra ČSSR – Ing. Radko Kaska. Datováno v Praze 11. 12. 1970, čj.: OS-00802/6-70; podepsán: zást. náčel-nika II. správy FSZS – plk. B. Molnár.

55 Tamtéž, s. 257–261. II. správa FSZS, odbor „D“. Zpráva ze služební cesty do MLR, kterou uskutečnili náčelník odb. „D“ s. pplk. RSDr. Stárek Vladimír a mjr. Janeček Oldřich, za účelem uskutečnění schůzky se zahraničním spol. MALÍNSKÝM. Ze strany přátel se schůzek zúčastnil s. plk. Olovjannikov J. I. Přísně tajné. Datováno v Praze 28. 12. 1970, bez čj.; podepsáni: mjr. Oldřich Janeček, náčelník odboru „D“ II. správy FSZS – pplk. RSDr. Vladimír Stárek.

Ihned po návratu příslušníků StB do Prahy se konala společná porada zástupců StB (Stárek, Janeček) a KGB (Olovjannikov, P. P. Jerjonin).⁵⁶ „*Uskutečněná schůzka se zahraničním spol. MALÍNSKÝM, tak i společné jednání se sovětskými přáteli – týkající se problematik OUN a NTS – bylo velmi užitečné jak pro naši perspektivní práci, tak i pro zkonkretizování našich úkolů i přátel,*“ zapsal pplk. Stárek.

MALÍNSKÝ intenzivně pokračoval ve své práci pro Státní bezpečnost, přeneseně i pro sovětskou KGB. V dubnu 1971 k problematice NTS předal další zprávu.⁵⁷ Ve dnech 11.–14. března 1971 navštívil Michal Nikolajevič Okuněv Hamburk a Frankfurt nad Mohanem, kde se mj. setkal s Vladimírem Poremským, který ho informoval o přípravách kongresu „Socialismus s lidskou tváří,“ připravovaného na červen 1971 do Paříže (účast přislíbili mj. Eugen Löbl, Jiří Pelikán, Ivan Sviták). V této souvislosti byl na kongres pozván i Okuněv-MALÍNSKÝ. Ten se dále v tiskárně nakladatelství POSEV setkal s Alexandrem Kandaurovem. Hovořili spolu o chystaných článcích v časopisu (mj. o židovské problematice v SSSR, sjezdu KSSS apod.). S Poremským hovořil o připravované kampani proti zneužívání psychiatrie k likvidaci politických oponentů v SSSR a o výjezdu dvou občanek Švédska do Moskvy, kde by plnily úkoly NTS (např. šíření letáků apod.).

Po vyhodnocení předaných informací zadávala Praha MALÍNSKÉMU – v souladu s pokyny z Moskvy – další dílčí úkoly (např. udržovat již existující kontakty s funkcionáři NTS, mapovat přípravy kongresů a konferencí, získávat informace o určených osobách – zde např. o Stefánii Theil-Luty a mnohých dalších). KGB v této době žádala úkolování MALÍNSKÉHO v těchto oblastech: „*Při styku s vedoucími pracovníky NTS by se měl MALÍNSKÝ snažit zjistit, jaké podvratné akce připravují proti socialistickým zemím, hlavně v době konání olympijských her v Mnichově, kdo je má provádět, jaké jsou vzájemné styky mezi rozhlasovou stanicí SVOBODA a NTS, finanční situaci NTS. Kromě toho by měl, podle svých možností, získat podrobné informace o účastnících konference POSEVU.*“⁵⁸

V listopadu 1971 se Okuněv účastnil jubilejní 20. konference nakladatelství POSEV ve Frankfurtu n. M.⁵⁹ Jednání zahájil Vladimír Horáček, následovalo vystoupení

56 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 262–263. II. správa FSZS, 2. odbor. Zpráva o výsledcích služební cesty uskutečněné ve dnech 17. až 20. 12. 1970 v MLR. Účastnili se jí náčelník 2. odboru II. správy FSZS s. pplk. RSDr. Stárek Vladimír, mjr. Janeček Oldřich a ze strany přátel s. plk. Olovjannikov J. I. Datováno v Praze 28. 1. 1971, bez čj.; podepsán: náčelník 2. odboru II. správy FSZS – pplk. RSDr. Vladimír Stárek.

57 Tamtéž, s. 265–269. Zpráva získaná zahraničním spol. MALÍNSKÝM do problematiky NTS (centrály ruské nacionalistické organizace v NSR). Přísně tajné. Adresováno: ministr vnitra ČSSR Ing. Radko Kaska cestou náměstka plk. Ing. Jána Hanuliaka. Datováno v Praze 7. 4. 1971, čj.: OS-00406/2-2/71; podepsán: zást. náčelníka II. správy FMV – plk. B. Molnár.

58 Tamtéž, s. 356. Překlad z ruštiny. Zpráva. Přísně tajné. Adresováno: s. B. Molnár. Datováno 9. 11. 1971; přeložila: Pohlová.

59 Tamtéž, s. 319–328. II. správa FMV, 2. odbor, 2. odd. Záznam číslo [?] navazuje na záznam č. 12. Konference centrály NTS – „POSEVU“ ve Frankfurtu n/M – poznatky. Přísně tajné. Datováno v Praze 8. 12. 1971, čj.: OS-002406/2-2/71; podepsán: mjr. Janeček.

Alexandra Nikolajeviče Artěmova, v němž referující kladl otázku: „Kdo je partnerem NTS v SSSR a v dalších socialistických zemích?“ Odpovídal jednoznačně: „Zaměříme se na mládež.“ Artěmov upozorňoval na důležitost československé zkušenosti roku 1968 nejen pro emigranty, ale také pro vnitřní opozici v jednotlivých státech. Druhý den následoval referát Elizavety Sergejevové-Mirkovičové na téma „Směry a druhy osvobozovacího zápasu v různých oblastech mimopolitické sféry,“ ve kterém analyzovala disidentské hnutí v tzv. zemích socialistického tábora. V polední přestávce se Okuněv setkal s Poremským. Po diskuzi, během níž vystoupila řada účastníků, následovala závěrečná slova Artěmova, Sergejevové a Horáčka. StB hodnotila MALÍNSKÉHO předanou zprávu „z operativního hlediska“ za velmi cennou.

Státní bezpečnost a sovětská KGB byly s MALÍNSKÉHO činností velmi spokojeny. V únoru 1972 začala StB připravovat další ze schůzek, tentokrát znovu v Budapešti. Scénář setkání měl být stejný jako loňský (tzn. např. opět pas na jméno Neppel). Cílem bylo podrobné „vytěžení“ MALÍNSKÉHO k předcházející cestě do SRN a představení nového rezidenta I. správy ve Vídni KULÍKA⁶⁰, který převezme „spolupracovníkovu obsluhu“ po odcházejícím VOLTROVI.

Schůzka s MALÍNSKÝM, který právě získal rakouské státní občanství, se uskutečnila ve dnech 25.–28. února 1972 opět v hotelu Szabatsak v Budapešti.⁶¹ Za II. správu FMV se jí zúčastnili náčelník 2. odboru pplk. Vladimír Stárek a mjr. Oldřich Janeček. Michal Nikolajevič Okuněv ale ve smluvený termín nepřišel. V této situaci Stárek zalarmoval Prahu, aby mu centrála zjistila, co se MALÍNSKÉMU stalo (zjistil totiž, že nepřešel ani rakousko-maďarské státní hranice). Okuněv se v Budapešti objevil až o den později; pozdní příjezd zdůvodnil problémy při odjezdu autobusu Vídeň – Budapešť, z kterých by mohla pramenit jeho dekonspirace. Jeho poznatky byly nahrány na magnetofon. Hovořil mj. o svých rozvíjejících se kontaktech s centrálou NTS (hlavně s Poremským) a uvedl bližší okolnosti k případu Viktora Emanuloviče Kabačnicka, který odešel ze SSSR s rodinou a hledal uplatnění v Rakousku (např. v Radiu Liberty). MALÍNSKÝ ho nejen finančně podporoval, ale účastnil se s ním řady úředních jednání. Zmínil rovněž Taťjanu Sergejevnu Kirpičevu (bývalou zaměstnankyni Slovanské knihovny v Praze) žijící ve Švýcarsku, která pravidelně jezdila do SSSR, vozila tam zakázanou literaturu a na Západ pašovala samizdat. V Radiu Liberty pracovala podle MALÍNSKÉHO informací řada členů NTS – například Jevgenij Ivanovič Garanin (hlásil

60 Jde o krycí jméno příslušníka I. správy MV Eduarda Kárníka (nar. 1924).

61 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 279–281. II. správa FMV, 2. odbor. Zpráva ze služební cesty v MLR – Budapešti, která byla uskutečněna dle schváleného návrhu náčelníkem 2. odboru II. správy FMV s. pplk. RSDr. Stárkem Vladimírem a mjr. Janečkem Oldřichem ve dnech od 25. do 28. 2. 1972 za účelem uskutečnění schůzky s TS MALÍNSKÝM. Přísně tajné. Datováno v Praze 1. 3. 1972, čj.: OS-00443/2-2/72; podepsáni: vypracoval – mjr. Janeček, náčelník 2. odboru II. spr. FMV – pplk. RSDr. Vladimír Stárek.

Tamtéž, s. 282–298. II. správa FMV, 2. odbor. Zpráva. Přísně tajné. Datováno v Praze 7. 3. 1972, čj.: OS-00443/2-2/72; podepsáni: ŘO – mjr. Janeček, náčelník 2. odboru II. správy FMV – pplk. RSDr. Vladimír Stárek.

pod jménem Granin) nebo historik Dimitrij Vladimirovič Pospělovskij. Referoval rovněž o výstavě nové budovy tiskárny POSEV. „*TS MALÍNSKÝ předal poznatky, které mají důležitý operativní význam, hlavně pro sovětské přátele,*“ zhodnotili budapešťskou schůzku Janeček a Stárek. Tradičně na závěr byla Okuněvovi vyplacena odměna, tentokrát ve výši 3000 šilinků.

Tajný spolupracovník MALÍNSKÝ postupně získával další kontakty, a tím i další informace o činnosti NTS. Státní bezpečnost – příjemce jeho zpráv – dokázala takových známostí využít s tím, že jeho úkolování pravidelně konzultovala s KGB („*Všechny zprávy od TS MALÍNSKÉHO jsou předávány sovětským přátelům a v úkolování i řízení jsou prováděna společná opatření.*“)⁶² Ovšem pro Okuněva představovala spolupráce s StB jisté limity; chtěl si například koupit domek v blízkosti hranic s ČSSR, s čímž Praha nesouhlasila – obávala se totiž jeho potenciálního „rozkrýtí“. Také každou, byť jen turistickou, cestu musel avizovat StB. Nicméně spolupráce mu přinášela nepochybná pozitiva – pravidelné peněžní odměny, ukládání peněžní hotovosti na konto v Praze, podpora bývalé rodiny i pochopení pro jeho cestování kryté cílem „rozkrývání organizačních struktur NTS“.

Tajný spolupracovník MALÍNSKÝ si však získal i důvěru centrály a čelních představitelů ze strany organizace NTS. Byla mu např. nabídnuta funkce vedoucího pobočky „Tolstoj Foundation“ ve Vídni (podporující emigranty ze SSSR). Podle slov Poremského by se Okuněv stal fakticky placeným funkcionářem NTS, byl by tak vlastně zástupcem NTS pro Rakousko. Státní bezpečnost doporučovala Okuněvovi tento post přijmout a stejný názor zastávala také KGB.

Další ze schůzek StB s MALÍNSKÝM se konala za účasti zástupce KGB plukovníka Olovjannikova ve dnech 22.–23. listopadu 1972 opět v Budapešti, a její průběh byl opět nahráván.⁶³ MALÍNSKÝ podle vlastních slov pokračoval v získávání dalších kontaktů ve vedení NTS, mj. také cestou pomocí emigrantům ze SSSR, s kterými se setkal ve Vídni (jmenovitě šlo o Viktora Kabačnicka, Jurije Steina a Jevgenije Boldina). Jejich prostřednictvím mohl více konkretizovat propojení Radia Liberty s NTS. A podle reakcí vedoucích představitelů NTS usuzoval, že se mu celkem úspěšně podařilo získat si jejich důvěru, např. rozesláním letáků a publikací do SSSR, možností bydlení u něj ve Vídni, pomocí emigrantům ze SSSR apod. Okuněv rovněž informoval o své účasti na konferenci POSEVU ve dnech 11.–12. listopadu 1972 ve Frankfurtu nad Mohanem, která se zabývala vnitřní situací a emigrací ze SSSR. Během budapešťské schůzky definoval i postoj NTS k Československu:

62 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 304–308. II. správa FMV, 2. odbor. Návrh na provedení schůzky se zahraničním TS MALÍNSKÝM, č. sv. 412 v MLR – Budapešti. Přísně tajné. Datováno v Praze 13. 11. 1972, čj.: OS-002159/2-2/72; podepsáni: navrhuje – plk. RSDr. Stárek, doporučuje – genmjr. Ing. Hrbáček, souhlasím – (podpis nečitelný).

63 Tamtéž, s. 388–399. II. správa FMV, 2. odbor. Zpráva z vytěžení zahraničního TS MALÍNSKÉHO, které bylo provedeno ve dnech 22.–23. 11. 1972 v MLR – Budapešti. Přísně tajné. Adresováno: náměstek ministra vnitra ČSSR genmjr. Ing. Ján Hanuliak. Datováno v Praze 5. 12. 1972, čj.: OS-002316/2-2/72; podepsáni: náčelník 2. odboru II. S-FMV – plk. RSDr. Vladimír Stárek.

„Ani v současné době se v NTS nezapomíná na události v ČSSR v r. 1968 a jsou stále vzorem odporu. Pokud jde o speciální zájem NTS o ČSSR, tento sice stále je, ale vedení centrály NTS prohlašuje, že SSSR – kam vede hlavní boj, je příliš velká země, aby mohly [události – pozn. aut.] působit aktivně i v jiných státech ZST.“ Ovšem Okuněv věděl o příležitostných kontaktech vedení NTS s Jiřím Pelikánem a Otou Šikem.

Státní bezpečnost a KGB byly s Okuněvem mimořádně spokojeny. Svědčí o tom událost, která se odehrála v dubnu 1974 na (v zásadě) pravidelné schůzce v maďarském hlavním městě.

Dne 23. dubna 1974 se v Budapešti za účasti příslušníků II. správy FMV (major Janeček a nyní již plukovník Stárek) a nejmenovaného zástupce KGB uskutečnila další schůzka s TS MALÍNSKÝM.⁶⁴ Během ní byl Okuněv předán do řízení přímo KGB. V následujících měsících a letech převzali tedy jeho řízení zatím ve stínu skrytí „sovětské přátelé“.

Podle zprávy Státní bezpečnosti adresované KGB ze dne 22. května 1974⁶⁵ se již v roce 1971 objevily informace o „provalu“ MALÍNSKÉHO. Tato podezření se ale ukázala jako lichá. „Během spolupráce se uskutečnilo celkem 37 vyšetřovacích a instruktažních schůzek a 11 schůzek předávacích. Na odměnách bylo vyplaceno 85.000 Sch. a výdaje spojené s obsluhou spolupracovníka činily 8.295 Sch. MALÍNSKÝ schůzky pravidelně obsazoval. V průběhu kontrol, zajištění a schůzek nebylo zjištěno sledování, ani jiné rušivé jevy. Při schůzkách se choval klidně,“ konstatovalo se ve zprávě. Nicméně byly zmíněny i jeho jisté slabé stránky: „Dle vyjádření s. Kulíka se u spolupracovníka MALÍNSKÉHO projevila v poslední době v politických debatách jeho politická nepevnost a kosmopolitní názory, vzniklé zřejmě dlouhodobým pobytem v kapitalistickém světě.“

„Práce“ TS MALÍNSKÉHO pro KGB skončila předčasně dne 24. ledna 1977 náhlým úmrtím Michala Okuněva.

KGB však vyvstal problém. Ve vídeňském bytě Okuněva-MALÍNSKÉHO zůstal radiopřijímač s vysílačkou a šiframi. Bylo třeba tyto věci získat dříve, než jejich pravý účel někdo odhalí. Sovětská KGB se tedy obrátila na StB s tím, aby využila jeho bývalou manželku Ludmilu. Ta přijela do Vídně 23. února 1977 s cílem nenápadně odvézt věci zpět do Prahy. Okuněvův vídeňský byt byl pochopitelně policejně zapečetěn. Ludmila Okuněvová navázala kontakt s manželi Fidlerovými (přátelé jejího manžela) a od nich se dozvěděla, že část věcí si Fidlerovi z bytu již odnesli (shodou okolností i onen radiopřijímač), než přijela policie, po objevení Okuněvovy mrtvoly. Manželka Ludmila „zahrála“ Fidlerovým na city a získala od nich předmětné rádio zpět; a navíc

64 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 408. II. správa FMV, 2. odbor. Akce NTS – zajištění TS MALÍNSKÉHO. Přísně tajné. Adresováno: 31. odboru I. správy MV. Datováno 5. 4. 1974, čj.: OS-006647/2-3/74; podepsán: zást. náčelníka 2. odb. II. S-FMV – pplk. Jan Škapa.

65 Tamtéž, s. 331–332. Federální ministerstvo vnitra. MALÍNSKÝ – zpráva pro přátele. Přísně tajné. Adresováno: 3. odd. 2. odbor II. správa FMV. Datováno v Praze 22. 5. 1974, čj.: A-00661/31-74; podepsán: náčelník odboru 31 I. SFMV – mjr. Jan Pozorný. (Pod jménem Jan POZORNÝ se skrývá Jan Pěňčík, příslušník I. správy, nar. 1926.)

ještě kožich: „Před odjezdem z Rakouska předala tyto věci na čs. ZÚ ve Vídni, kde bylo prostřednictvím I. S-FMV zajištěno jejich převzetí a předání spojovacích prostředků a šifer rezidentuře KGB. Předání těchto věcí na čs. ZÚ zůstalo utajeno od nezúčastněných osob a rovněž celá kombinace proběhla s přísným dodržením zásad konspirace,“⁶⁶ psalo se v následné zprávě o provedení akce.

Závěrem

Michala Nikolajeviče Okuněva-ALEXANDRA-MALÍNSKÉHO lze hodnotit jako člověka, který bez jakýchkoliv skrupulí ochotně spolupracoval s československou Státní bezpečností i se sovětskou KGB. Informoval, ať již Prahu nebo Moskvu, o svých kontaktech a setkáních s lidmi, kteří mu věřili vzhledem k tomu, že vyšel z podobného prostředí. Připomínám, že jeho otec emigroval před bolševiky ze Sovětského svazu, vyučoval byzantskou kulturu na pražské Filozofické fakultě UK a pochopitelně se zapojil do činnosti ruské emigrace v meziválečné Praze.

Úkoly, které od svých řídicích orgánů Okuněv-MALÍNSKÝ dostával, plnil ke spokojenosti zadavatelů. Za svou aktivitu byl pravidelně odměňován – a za udavačství si nechával platit, ať již hotově nebo formou vkladů na konto v Praze.

V letech 1961–1977 se tedy v demokratické zemi věnoval službě totalitním režimům. Jeho činnost nelze proto bagatelizovat, hledat pro ni vysvětlení nebo ji dokonce omlouvat.

(Ve druhé části, věnované akci ATAMAN, naváže autor na tento text a představí aktivity StB a KGB proti NTS.)

---

66 ABS, spis arch. č. 697032 MV, s. 410–411. X. správa FMV, SOO. Akce MALÍNSKÝ – zpráva. Přísně tajné. Datováno v Praze 3. 3. 1977, čj.: VN-00280/SOO/77; podepsáni: vypracoval – pplk. Zejkán, náčelník SOO X. S-FMV – kpt. Josef Nevečeřal.

PŘÍLOHA 1

/přepis/

1960, 14. září – Charakteristika spolupracovníka „ALEXANDRA“

III. správa MVV
1. odbor

Praze dne 14. září 1960
PŘÍSNĚ TAJNĚ

CHARAKTERISTIKA SPOLUPRACOVNÍKA „ALEXANDRA“

„ALEXANDR“ - Michal OKUNĚV, nar. 31. 3. 1919 Sumy – SSSR,
ruské národnosti, čs. státní příslušník, bytem Praha

byl získán ke spolupráci v květnu 1956 do problematiky NTS. Povoláním je stavební architekt projektant, a mimo českého jazyku hovoří perfektně rusky, anglicky a částečně německy.

Po roce 1945 byl zaměstnán jako odborný asistent na fakultě architektury a pozemního stavitelství v Praze a od roku 1958 do července 1960 pracoval jako veletržní referent ČOK. V současné době je „ALEXANDR“ bez zaměstnání.

V době, kdy byl „ALEXANDR“ zaměstnán v Čs. obchodní komoře, měl zde výhodné možnosti výjezdů do kapitalistických států, kde navázal styky s některými představiteli protisovětské organizace NTS jako např. N. I. BEVADEM a E. ŽERLICINEM. Oba uprchli z ČSR v roce 1945 a do jejich odchodu byli v úzkém přátelském styku s „ALEXANDREM“; zejména N. I. BEVAD, s nímž „ALEXANDR“ se přátelí již od dětských let a navštěvuje stále jeho matku, která žije v Praze. S oběma jmenovanými se spolupracovník sešel dvakrát, a to v Bruselu a Paříži a má jejich naprostou důvěru. Jejich prostřednictvím získal „ALEXANDR“ hodnotné poznatky o činnosti NTS a E. ŽERLICINEM byl nepřímo získáván ke spolupráci. Agent např. od nich zjistil některé protisovětské způsoby jejich práce jako je kontaktování sovětských občanů, letákové a balónové akce, používání vysílacích stanic, struktura NTS, předávání zpráv a další.

Dále máme zjištěno, že o osobní nebo i písemný styk projevil zájem Vladimír HORÁČEK (uprchlík z ČSSR) z Frankfurtu n. M., který je vydavatelem časopisu „Possev“ (orgán NTS).

Spolupracovník „ALEXANDR“ se ve spolupráci osvědčil, je iniciativní, ochotný, důsledný a úkoly plní svědomitě. Z ČOK byl propuštěn, protože mu bylo v Casablance z osobního uzamčeného vozu odcizeno 6 pasů, které patřily spoluzaměstnancům „ALEXANDRA“.

Operativní pracovník:

.....
npor. Jindřich STEKLÝ

PŘÍLOHA 2
/přepis/

1971, 9. únor – Příklad úkolování TS MALÍNSKÉHO

9. února 1971
OS-0044/2-2/71

I. správa MV

V ý t i s k č.: 2

Správa „D“ - 1. odbor

PŘÍSNĚ TAJNÉ

P R A H A

Věc: spolupracovník „MALÍNSKÝ“ – úkolování.

Počet listů: 3

Přílohy: 0

Dne 20. 12. 1970 byly spol. „MALÍNSKÉMU“ při schůzce v MLR dány následující úkoly, které vám zasíláme pro potřebu jeho ř.o. s. V o l t r a.

Úkoly jsou zaměřeny tak, aby bylo využito všech možností „MALÍNSKÉHO“, které na schůzce uvedl.

Jedná se o následující úkoly:

- při osobních stycích s předními funkcionáři centrály NTS se zaměřovat na Vld. POREMSKÉHO, Jaroslava TRUŠNOVIČE, ROMANA-OSTROVSKÉHO Jevgenije a ŘO NAŠIVANENKA-„BLINOVA“.

U těchto předních funkcionářů hlavně osobním stykem a rozhovory získávat poznatky o konkrétních záměrech, formách a metodách v nepřátelské činnosti proti SSSR a ZST;

- při styku s Vlad. POREMSKÝM zjišťovat podrobnosti kolem příprav, které provádí za účelem uskutečnění kongresu pod názvem „Socialismus s lidskou tváří“. Tento kongres dle POREMSKÉHO má být v Paříži;

- ověřovat dle možností, jakých typů osob pověřuje centrála NTS - mimo již známých, ke kontaktům sovětských stát. příslušníků a občanů ze ZST, kteří vyjíždějí do kap. zahr. Dále ověřovat a včas podávat zprávu o vyslání spojek, kurýrů a VC s úkoly NTS na území SSSR a ostatních socialistických zemí;

- při pobytu v NSR - Frankfurtu n/M., případně v jiném zájmovém teritoriu, soustřeďovat poznatky, k takovým osobám, které mají buď přímý vztah k centrále NTS, neb stojí blízko. Tzn. typovat pro naše účely vhodné osoby pro eventuelní využití a perspektivní uskutečnění kontaktů. V tomto případě se orientovat hlavně na mladší generaci;

- v souvislosti přímého styku s Vlad. POREMSKÝM, Jaroslavem TRUŠNOVIČEM a úzkým kruhem centrálních funkcionářů NTS stále ověřovat jejich styky a důvod s představiteli čs. emigrace, vlády NSR, případně vlivnými osobami a zajišťování jak politicky, tak i ekonomicky centrály NTS na území NSR.

Na závěr schůzky bylo se spol. „MALÍNSKÝM“ hovořeno o jeho existenci a možnostech uskutečnění schůzek s námi. „MALÍNSKÝ“ uvedl, že má do příštího roku dobré perspektivy jako samostatný podnikatel (architekt). Mimo toho, že v současné době má uzavřenou dohodu s vídeňským magistrátem ve věci projekčních zakázek, které mu zatím stačí k slušnému žití a zajištění existence. Mimo to vede jednání s majitelem větší vystavovatelské fy v NSR - Hamburku, jejímž majitelem je pan SIEMERS. V kladném případě dohody by „MALÍNSKÝ“ vedl vídeňskou pobočku této fy, což by pro něho bylo velice výhodné. S tímto jeho záměrem souhlasí i centrála NTS, která v uskutečnění tohoto plánu vidí velké možnosti pohybu „MALÍNSKÉHO“ jak po NSR, tak i v jiných státech.

Bude-li tato dohoda uskutečněna, bude výhodné místo schůzek s „MALÍNSKÝM“ v Berlíně, s čímž byl z naší strany vysloven souhlas.

Náčelník 2. odboru II. správy FS-ZS:

.....
pplk. RSDr. Vladimír STÁREK

1977, 13. červen – Návrh na uložení spisu MALÍNSKÉHO do archivu

X. správa FMV

S O O _____

V Praze, dne 13. června 1977
PŘÍSNĚ TAJNÉ

Schvaluji:

.....

Dne 30. 6. 77

N Á V R H

na uložení osobního spisu č. 412 TS MALÍNSKÉHO do archivu FMV.

TS MALÍNSKÝ byl získán ke spolupráci dne 31. 5. 1956 do problematiky centra NTS v zahraničí. Spočátku plnil úkoly na území ČSSR a dne 6. 6. 1961 byl trvale vysazen do zahraničí s cílem rozpracování funkcionářů centra NTS v NSR.

Do 23. 4. 1974 byl řízen FMV ČSSR a od tohoto dne předán k řízení Výboru KGB při RM SSSR.

Za FMV byl TS MALÍNSKÝ postupně řízen soudruhy Karlem Řezáčem, Jindřichem Steklým a Oldřichem Janečkem. Všichni jsou do dnešního dne v činné službě FMV.

TS „MALÍNSKÝ“ dne 24. 1. 1977 náhle zemřel ve svém bytě ve Vídni. Příčinou smrti se uvádí – masivní krvácení mozku.

Z těchto důvodů navrhuji jeho svazek č. 412 včetně příloh t. j. sv. č. 412/2, 3, 4, 5; 6; tři svazky pracovní a dva svazky korespondence s NTS, uložit do archivu FMV. Dále jsou přiloženy i dvě finanční části.

Vypracoval: mjr. Říha

D o p o r u č u j i :

.....
Náč. SOO X. správy FMV
kpt. NEVEČEŘAL Josef